

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлиси тўғрисида ахборот

[Давоми. Бошланиши 1-бетда]

Хусусий мулкдорлар ва тадбиркорларнинг кенгайтирилган мажлисида қўрилган қарорларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, тадбиркорлик субъектлари фаолиятини "ягона дарча" тамойили бўйича давлат хизматлари кўрсатилган Ягона марказлар орқали ташкил этиш ва амалга оширишни соддалаштириш ва энгиллаштириш бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг туркуми қабул қилинди. Амалга оширилётган чора-тадбирлар натижасида кичик бизнеснинг мамлакат ялпи ички маҳсулотига улуши 56,7 фоизга етди ёки 2000 йил билан таққослаганда 1,8 баравар ўсди.

Таркибий ўзгаришлар, тармоқларни модернизациялаш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш бўйича чора-тадбирлар ва инвестиция лойиҳаларининг фаол амалга оширилиши, шунингдек, замонавий инфратузилманинг шакллантирилиши 15,8 миллиард АҚШ доллари миқдорига ёки 2014 йилдаги қараганда 9,5 фоиз кўп инвестициялар ўзлаштирилиши таъминлади. Бунда барча инвестицияларнинг 3,3 миллиард доллардан зиёди ёки 21 фоиздан ортигини хорижий инвестициялар ташкил этди, уларнинг 73 фоизи тўғридан-тўғри чет эл инвестицияларидир. Юқори технологияли тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришга йўналтирилган тармоқлар жадал ривожланишга эга бўлди. 158 та йирик ишлаб чиқариш объекти фойдаланишга топширилди.

Аграр секторда чуқур таркибий ўзгаришлар юз бермоқда. Мўл ҳосил — 7 миллион 500 минг тоннадан зиёд галла ва 3 миллион 350 минг тоннадан ортиқ пахта хошмәси етиштирилди ва йиғиб олинди. Мева-сабзавотчилик, боғдорчилик, узумчилик ва чорвачилик, шунингдек, уларнинг маҳсулотларини саноат йўли билан қайта ишлаш жадал суръатларда ривожланмоқда.

Хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасининг жадал ривожланиши таъминланди. Пуллик хизматлар ҳақи ми 10,8 фоизга, чакана товар айланмаси 15 фоиздан зиёдга ўсди. Ялпи ички маҳсулотда хизматлар соҳаси улуши 2010 йилдаги 49 фоиз ўрнига 54,5 фоизга етди.

Банк тизимини янада мустаҳкамлаш, банкларнинг капиталлашуви даражасини ошириш ва инвестиция фаоллигини кенгайтириш таъминланди. Банк тизимининг умумий капитали 2014 йилга нисбатан 23,3 фоизга кўпайди ва 7,8 триллион сўмга етди.

Иқтисодийнинг ва хизматлар соҳасининг барқарор юқори ўсиш суръатлари аҳоли даромадларини, инсонлар турмуш даражаси ва сифатини ошириш учун мустаҳкам асос яратди. Бюджет ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, пен-

сия ва стипендиялар миқдори 21,9 фоизга, аҳоли жон бошига жами реал даромадлар эса 9,6 фоизга ошди. Тадбиркорлик фаолиятдан даромадлар улуши 2010 йилдаги 47,1 фоизга қараганда 52 фоизга ошди. 980 мингтадан ортиқ иш ўринлари ташкил этилди, улардан 60 фоиздан зиёди қишлоқ жойлардадир, касб-ҳунар коллежларининг 480 мингдан ортиқ битирувчилари ишга жойлаштирилди.

"Кексаларни эъзозлаш йили" Давлат дастурининг барча тадбирларини амалга ошириш таъминланди. Давлат дастури тадбирларини молиялаштиришга барча манбалар ҳисобидан 2 триллион 246 миллиард сўм ва 225 миллион доллардан ортиқ маблағ йўналтирилди.

Мамлакатимиз Президентининг маърузасида мавжуд ҳал этилмаган муаммоларни батафсил ва ҳар томонлама таҳлил қилишга алоҳида эътиборни қаратиш ҳамда ислохотларни давом эттириш, таркибий ўзгаришларни чуқурлаштириш ва иқтисодийни диверсификациялашнинг дастурий вазифаларига, шунингдек, унинг 2016 йилда энг муҳим устувор йўналишларида батафсил тўхталиб ўтди.

Ҳуқумат, вазирликлар, идоралар, ҳўжалик бирлашмалари ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарлари олди-га бошлаб юборилган тизимли демократик ислохотлар ва мамлакатни модернизациялаш, энг

аввало, саноатда ва қишлоқ ҳўжалигида чуқур таркибий ўзгаришларни амалга оширишни давом эттиришга, макро-иқтисодий мувозанатни таъминлашга, хусусий мулк, тадбиркорлик ва кичик бизнесни илдам ривожлантириш ва манфаатини ҳимоялашга, муҳандислик-коммуникация ва йўл-транспорт инфратузилмасини, ижтимоий соҳани жадал ривожлантиришга, аҳоли турмуш даражаси ва сифатини янада оширишга йўналтирилган комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш юзасидан аниқ вазифалар қўйилди.

Иқтисодийнинг рақобатбардошлигини тубдан ошириш, экспорт қилувчи корхоналарни қўллаб-қувватлашни кучайтириш, кичик бизнес субъектлари ва фермер ҳўжаликларининг экспортдаги иштирокини ҳар томонлама рағбатлантириш бўйича аниқ вазифалар белгиланди. Иқтисодий тармоқларида замонавий ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш ҳамда "Электрон ҳуқумат" тизимини яратишни тубдан тезлаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар комплекси белгиланди.

Давлат, ҳўжалик бошқаруви ва жойлардаги ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарларининг эътибори иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш, инвестициялар киритиш ва объекتلари ишга туширишнинг жорий йилга белгиланган прогноз кўрсаткичларига сўзсиз эришиш

учун барча мавжуд имкониятлар ва захираларни ишга тушириш, шунингдек, ишлаб чиқаришни улўусиз технология янгилаш, худудлар ва иқтисодий тармоқларини мувозанатли ҳамда комплекс ривожлантириш зарурлигига қаратилди.

Бу йил "Соғлом она ва бола йили" деб эълон қилинганлиги муносабати билан ушбу йил учун мўлжалланган макссадлар ва вазифаларга эришиш бўйича дастурий чора-тадбирларни, шу жумладан, оила, оналик ва болаларни муҳофаза қилиш тизимини кучайтириш, перинатал ва скрининг марказлари, патронаж хизматларининг моддий-техника базаси ва кадрлар салоҳиятини мустаҳкамлаш, ёш оналар ва болаларни парвариш қилиш даражаси ва сифатини ошириш, оилаларда соғлом маънавий муҳитни яратиш чора-тадбирлари амалга оширилишини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди.

Мажлисда Бош вазир ўринбосарлари, вазирликлар, идоралар, ҳўжалик бирлашмалари раҳбарлари ҳамда вилоятлар ҳокимларининг ҳисоботи эшитилди. Муҳожама қилиш якуналари бўйича 2016 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурининг энг муҳим йўналишлари ва устувор вазифалари амалга оширилишини таъминлашга доир амалий чора-тадбирлар белгиланган республика Ҳуқумати қарори қабул қилинди.

ЎЗА

Ҳамкорлик самаралари

Самарқанд вилоят ҳуқуқий муҳофаза қилувчи идоралар мувофиқлаштирувчи кенгашининг кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ички ишлар, божхона ва СВОЖДЛҚК департаменти раҳбарлари, туман ва шаҳар прокурорлари, ИИБ бўлимлари бошлиқлари иштирок этди.

Вилоят прокурори раислигида ўтган мазкур йиғилишда ўтган 2015 йилда қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчиликнинг, шунингдек, диний экстремизм билан боғлиқ хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш борасида ҳуқуқий муҳофаза қилувчи идоралар томонидан амалга оширилган ишлар ва келгусидаги вазифалар муҳожама қилинди.

Йиғилишда давлат бошқаруви идоралари ва жамоатчилик билан ҳамкорликда амалга оширилган тадбирлар натижасида вилоятда барқарор вазият сақланиб қолгани, қасддан одам ўлдирish, босқинчилик, безорилик, гиёҳвандлик жиноятлари, гуруҳлар, вояга етмаганлар ва аёллар томонидан содир этилган жиноятларнинг камайгани кайд этилди.

Айни вақтда жойларда айрим жиноятлар ва ҳуқуқбу-

Хондамир МАРДИЕВ,
Самарқанд вилоят прокуратураси
бўлим бошлиғи ўринбосари

зарликларнинг олдини олиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш борасида камчиликлар ва жиддий нуқсонлар мавжудлигига эътибор қаратилди.

Муҳожама қилинган масалалар юзасидан ҳуқуқий муҳофаза қилувчи органлар ва маъсўл идоралар раҳбарларининг ахборотлари тингланди.

Йиғилиш якунида камчиликларни бартараф этиш ва соҳада фаолият самардорлигини оширишга қаратилган қарор қабул қилинди.

Тадбиркорнинг ҳуқуқлари тикланди

Юртимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар бугунги юксалишга хизмат қилиш билан бирга, хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, қўлай ишбилармонлик муҳитини яратишга муҳим оим бўлмоқда. Соҳани ривожлантириш йўлидаги тўсиқ ва чекловларни бартараф этиш борасида Навоий вилоят прокуратураси томонидан ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Жумладан, Қизилтепа туманида фаолият кўрсатувчи "Кубаро Диёр" фермер ҳўжалиги томонидан вилоят ҳудудида жойлашган жазони ижро этиш муассасасига етказиб берилган 56 млн. сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари тўловини амалга ошириш ҳамда келгусида фермер ҳўжалиги билан доимий равишда шартномалар тузиб, ҳўжаликда етиштирилган маҳсулотларни мо-

неликсиз муассасасига харид қилиш эвазига муассасанинг умумий масалалар бўйича ўринбосари Р.Исматов (исм-фамилиялар ўзгаририлган) фуқаро Д.Холмуродовдан пора талаб қилди. Мазкур ҳолат бўйича ҳуқуқий муҳофаза қилувчи идоралар томонидан ўтказилган тадбир давомида тамагир 5 млн. сўм пулларни фермердан пора тарихасида олаётган вақтда ушланган.

Р.Исматов устидан ЖКнинг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилиб, суднинг ҳўқмига кўра унга 3 йил муддатга мансабдорлик ва моддий жавобгарлик вазифасида ишлаш ҳуқуқидан, 8 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Илхом НАВРЎЗОВ,

Навоий вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Қонуний манфаатлар ҳимояси

Зафар НАСИМОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг Учкудук туман бўлими бошлиғи

Ушбу тарғибот тадбирларида ҳокимият, солиқ, банк ва бошқа назорат идоралари ходимлари иштироки таъминланаяпти. Бироқ бу каби тадбирлар мунтазам ташкил этилаётганига қарамай айрим мансабдор шахслар ўз ваколатларини суиистеъмол қилган ҳолда тадбиркорлик субъектларининг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларига зарар етказаятган ҳолатларнинг учраётгани ачинарли.

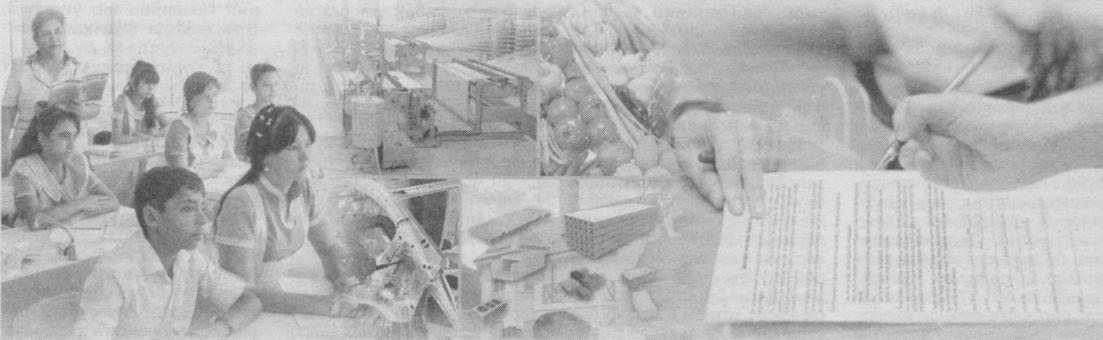
Жумладан, туман ҳокимлиги ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш инспекцияси бошлиғи Ф.Икромов тадбиркор Д.Муҳиддиновага рўйхатдан ўтказишда муддатни ўзи белгилаб бериши ҳамда "давлат божи учун тўлов" сифатида иккита ҳисоб рақамига пул тўлашини айтган. Тадбиркор оворагарчиликлар юзга келаётганлигини маълум қилиб, тўсиқларни бартараф этиш ҳақида бўлимга ариза билан мурожаат қилди.

Мазкур ҳолат бўйича бўлим томонидан текшириш олиб борилиб, Ф.Икромовга нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилди. Дастлабки тергов ҳаракатлари туман прокуратураси томонидан олиб борилди ҳамда жиноят ишлари бўйича Учкудук туман судига юборилди.

Судда у мансаб ваколатларидан қасддан фойдаланиб келгани, тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун рухсат гувоҳномасини олишга келган фуқароларга амалдаги қонунийликка ўзгариш киритилганлигини айтиб, аксарият ҳолларда, уларга бир ёки икки йил муддатга гувоҳнома расмийлаштириб берганлиги, жами 175 нафар тадбиркорлик субъектига 21 млн. сўмлик давлат божларини тўлаттириб, уларнинг манфаатларига жиддий зиён етказганлиги тасдиғини топди.

Суд томонидан унга нисбатан ҳар ойлик иш ҳақининг 20 фоизини давлат фойдасига ушлаб қолган ҳолда бир йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси ҳамда бир йил муддатга муайян ҳуқуқдан, яъни мансабдорлик ва моддий жавобгарлик лавозимларида ишлаш ҳуқуқидан маҳрум қилиш жазоси тайинланди. Тадбиркорлик субъектлари манфаатларига етказилган моддий зарар судланувчидан суриштирув ҳаракатлари давомида етказилган зарарни қоплаш учун депозит ҳисоб рақамга тўланган пуллар ҳисобидан ундирилаётган бўлди.

Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш йўлида

Абдуқахор ТУХТАБАЕВ,
Навоий вилоят прокурори
вазифасини бажарувчи

"Кексаларни ёзозлаш йили" деб ном олган 2015 йил мамлакатимиз тарихида чуқур из қолдири. Ҳаётимизнинг барча жабҳаларида давом эттирилган ислохотлар халқ фаровонлигини оширишга хизмат қилди. Албатта, бундай ўзгаришларга эришишда ҳар бир соҳада қонун устуворлигини таъминлаш чоралари кўрилганлигини таъкидлаш ўринлидир. Ўз навбатида Навоий вилоят прокуратураси органлари томонидан қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоялаш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилиш борасида муайян ишлар амалга оширилди.

Маъмурият вазибалари бажаришда жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг Конституция ва қонунлар билан қафолатланган ҳуқуқ ва эркинликларини, қонунлар, Республика Президентининг фармон ва қарорлари ҳамда ҳуқуқ қарорлари ижросини тўлиқ таъминлашга устувор аҳамият берилди. Амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида қонунийликни қатъий таъминлаш борасидаги фаолият самарадорлигини янада ошириш чоралари кўрилди.

2015 йилда қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган назорат тадбирлари натижасига кўра 7158 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, ҳуқуқбузарлар томонидан етказилган зарарларни ундириш ҳақида судларга даъво аризалари киритилди. Олиб борилган тадбирлар натижасида 5996 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. Фуқароларнинг ижтимоий ҳимояси, айниқса "Кексаларни ёзозлаш йили" Давлат дастури ижросини тўлиқ таъминлаш борасидаги тадбирлар натижасига кўра 64 та прокурор назорати ҳужжати қўлланилди, 39 нафар шахсга нисбатан маъмурий ва интизомий жавобгарлик тўғрисида иш кўзгатилди, етказилган 7 млн. 727 минг сўмлик зарар ихтиёрий ундирилди, 58 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан маҳаллий давлат ҳокимияти идоралари, мутасадди корхона ва ташкилотлар билан ҳамкорликда ўтказилган 41 та меҳнат ярмаркасида 1901 та корхона 7125 та иш ўрни билан қатнашиб, меҳнат бозорига жалб қилинган 6982 нафар фуқаронинг 2623 нафари иш билан таъминланди. Ишга жойлаштирилганларнинг 1641 нафарини коллеж битирувчилари ташкил этди.

Назорат тадбирлари нати-

жасига кўра 5861 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, 51 нафар шахс маъмурий ва интизомий жавобгарликка тортилди, судларга 12 млн. 417 минг сўмни ундириш ҳақида 5678 та даъво аризаси киритилди, жиддий қонунбузилиши ҳолати юзасидан 3 та жиноят иши кўзга-тирилиб, 5768 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. Жумладан, ОАТБ "Микрокредитбанк"нинг вилоят филиали ҳамда Нурота туманидаги қишлоқ хўжалиги ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежлари мансабдор шахслари жиноий тил бириктириб, 27 нафар коллеж битирувчиларига яқка тартибдаги тадбиркорлик фаолияти билан шугулланиш учун ажратилган 86 млн. 800 минг сўмлик имтиёзли кредитларни талон-торож қилишга аниқланди. Тижорат банки ҳамда коллежлар мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши кўзга-тирилиб, айбдор шахсларга суд ҳукми билан тегишли ҳазо тайинланди.

Иш ҳақи, пенсия ва нафақа тўловларининг ўз вақтида тўланиши, нақд пулнинг банкдан ташқари ноқонуний айланишининг олдини олиш, тўлов ва шартнома интизомини мустақамлаш, коммунал хўжалик соҳаларида қонунлар ижросини таъминлаш борасида ҳам мутасадди ташкилотлар томонидан қатор камчиликларга йўл қўйилганлиги аниқланди.

Навоий шаҳар прокуратураси томонидан ўтган йилнинг декабрь ойида "Навоийазот" АЖ ишчи-хизматчилари манфаатларини кўзал судга аризалар киритилди.

Вилоятимизнинг иқтисодий ривожланиши, аҳоли турмуш даражаси ўсиши ҳамда барқарор вазиятни таъминлашда тадбиркорлик субъектларининг фаолияти алоҳида аҳамият касб этади. Буни эътиборга олган ҳолда тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқий ҳимоясини амалда таъминлаш борасида аниқ чо-

ралар кўрилди. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 15 майдаги "Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони мазмун-моҳиятини кенг жамоатчилик ва тадбиркорлар эътиборига етказиш мақсадида прокуратура органлари томонидан 7092 нафардан зиёд тадбиркор ва давлат идоралари ходимлари иштирокида 257 та тарғибот тадбири ўтказилди.

2015 йилда прокуратура органлари аралашуви билан тадбиркорларнинг 32 нафарига 1 млрд. сўмдан ортқ кредит, 17 нафарига 276 млн. сўм нақд пул, 45 нафарига тўлов терминали, 38 нафарига махсус лицензия олиб берилишида, 6 нафарига 614 гектар ер майдони ажратилишида, 21 нафарига муҳандислик-коммуникация тармоғига уланишида, 31 нафарига яқка тартибдаги тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтишда амалий ёрдам кўрсатилди. Фаолиятини тугатган ёки вақтинча тўхтатган тадбиркорлик субъектларидан 205 тасининг фаолияти қайта тикланиб, бунинг натижасида 294 та янги иш ўрни яратилди.

Назорат тадбирлари давомида асосий эътибор тадбиркорлик субъектларини ташкил этиш, уларнинг қонуний фаолиятига сунъий тўсиқ ва гов бўлаётган омилларни аниқлаш, суиистеъмолчиликларга йўл қўйган маҳаллий ҳокимлик, назорат ва бошқа органларнинг мансабдор шахсларини фош этишга қаратилди.

Тадбиркорлик субъектлари ҳимоясига қаратилган назорат тадбирлари натижасида аниқланган қонунбузилиши ҳолатлари бўйича 21 та тақдимнома ва ноқонуний ҳужжатларга 34 та протест киритилди, тадбиркорлар фойдасига маблағлар ундириш тўғрисида судларга 3 та даъво аризаси киритилди, 10 нафар тадбиркорнинг ҳуқуқлари тикланди. Шунингдек, 39 нафар шахс интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортилди ҳамда 6 та жиноят иши кўзга-тирилди. Мисол учун, Навоий шаҳар ДСИ бўлим катта инспектори ҳамда Кармана туман ДСИ бўлим бошлиғи фуқаро М.Исмоиловдан "Маликчўл жай-пирони" МЧЖ биноси учун

ҳисобланган 2,5 млн. сўм мол-мулк солигини камайтириб бериш эвазига 1 млн. сўмни пора сифатида олган вақтда ушланиб, жиноят иши кўзга-тирилди ва жазо муқаррарлиги таъминланди.

Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жойлар ҳамда инфратузилма объектларининг ўз вақтида ва сифатли қурилиши, ажратилган маблағларнинг мақсадли ишлатилиши устидан назорат лозим даражада ўрнатилмаганлиги оқибатида ўтган йилда бир қатор қонунбузилиши ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланди. Хусусан, "Меркурий" хусусий корхонаси мансабдор шахслари Кармана тумани, "Дўстлик" массивида 2014 йилда намунавий лойиҳа асосида 6 та турар жой биноларини қуришда амалда бажарилмаган 27 млн. 552 минг сўмлик ишларни ҳужжатларга сохта ёзувлар киритиш йўли билан қўшиб ёзиб, тўловга тақдим қилганлиги фош этилди. Вилоят прокуратураси томонидан хусусий корхона мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши кўзга-тирилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

2015 йилда вилоят прокуратураси томонидан намунавий уй-жойлар сифатсиз қурилатганлиги ҳақида фуқаролардан келиб тушган мурожаатлар қонунда белгиланган тартибда хал қилинди. 64,5 млн. сўмлик сифатсиз қурилиш ишларини бартараф этиш чоралари кўрилди ва 14 та ҳолатда етказилган 61,1 млн. сўмлик зарарни мажбурий ундириш ҳақида фуқаролик ишлари бўйича судга даъво аризаси киритилди.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида амалга оширилган ишлар натижасида 2015 йилда вилоятда пахта, ғалла ва пилла топшириш бўйича шартномавий мажбуриятлар ортиғи билан бажарилди. Қишлоқ хўжалиги соҳасидаги қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган назорат тадбирлари натижасига кўра 310 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, жиддий қонунбузилиши ҳолатлари бўйича 8 та жиноят иши кўзга-тирилди ҳамда судларга 1 млрд. 137 млн. сўмлик даъво аризалари киритилди.

Ўтган йили вояга етмаганларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш, таълим сифатини ошириш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Бу йўналиш-

да ўтказилган текширишлар натижасига кўра 765 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилди, жиддий қонунбузилиши ҳолати бўйича 15 та жиноят иши кўзга-тирилди.

Вояга етмаганлар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги тадбирлар натижасида вояга етмаганлар томонидан жиноят содир этиш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 35 фоизга, жиноят содир этишдаги иштироки 29 фоизга камайишига эришилди.

Прокуратура органлари томонидан "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун талаблари ижросини тўлиқ таъминлаш борасида ҳам қатор тадбирлар амалга оширилди. Ўтган йилда вилоят прокуратураси органларига фуқаролар ва юридик шахслардан келиб тушган мурожаатларнинг 793 таси қаноатлантирилди, 1202 нафар фуқаро ва юридик шахснинг ҳуқуқлари тикланди. Жумладан, Навоий шаҳар ҳокимлиги иқтисод бўлими бошлиғи А.Жумаев томонидан шаҳарда фаолият кўрсатётган 21 та хусусий корхона ва масъулияти чекланган жамият раҳбарларининг мурожаатлари тегишли тартибда рўйхатга олинмаганлиги ва қўриб чиқилмаганлиги аниқланди ва унга нисбатан ҳуқуқий чоралар кўрилди.

Аҳолининг ҳуқуқий билими, ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш орқали ҳуқуқбузарликка қарши кураш самарадорлигини оширишга қаратилган тадбирлар амалга оширилди. Қонунийликни мустақамлаш, қонунлар мазмун-моҳиятини кенг жамоатчилик эътиборга етказиш ҳамда қонунларни қўллаш соҳасида ягона амалиётни шакллантириш мақсадида прокуратура органлари томонидан жами 6502 та тарғибот тадбири ўтказилди, оммавий ахборот воситалари орқали 1283 та чиқишлар қилинди. Ушбу тадбирларда қонунчилик талабларини бевосита уларнинг ижрочиларига етказишга ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

"Соғлом оила ва бола йили" деб эълон қилинган 2016 йилда ҳам асосий эътибор қонун устуворлигини таъминлаш ва қонунийликни мустақамлашга, фуқаролар ва тадбиркорларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга, қишлоқ аҳолисини табиий газ, электр энергияси, тоза ичимлик суви билан таъминлаш, уларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга, ҳар бир фуқарога қонунларни тушунтириш ишларини фаоллаштириш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилишга қаратилди.

Ҳуқуқ ва эркинликлар кафолати

Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг ҳуқуқий рамзи, халқ хоҳиш-иродасининг олий ифодаси бўлмиш Конституциямиз демократик ҳуқуқий давлат ҳамда фуқаролик жамияти қарор топишининг кафолати, ушбу уллуғвор мақсад йўлида амалга оширилаётган туб ислохотларнинг мустақкам ҳуқуқий асоси бўлиб хизмат қилиб келмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси умуминсоний сиёсий-ҳуқуқий қадриятларга бўлган эътиқоди ва содиқлигини намойиш этиб, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини тизимли равишда мустақкамлади.

Конституциямизда шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар инсон ҳаётининг мазмуни бўлиб, кишининг жамиятдаги турмуши, яшаш тарзи ва фаолият кўрсатиш асосларини ифодалайди, унинг шахсий ҳаётини, хусусий эркинликларини турли хилдаги таъвозулардан ҳимоя қилади. Зеро, Президентимиз Ислон Каримов: "Жамият дунёвий неъматлар ичида энг улғуи — инсон, деган фикрни илғари сурдик ва шу асосда "фуқаро-жамият-давлат" ўртасидаги ўзаро муносабатнинг оқилона ҳуқуқий ечимини топишга интилади", деб бежизга таъкидламаган.

Демократик жамиятнинг энг муҳим белгиларида бири — шу жамият фуқароларининг қонун олдидаги тенглиги, Конституция ва қонунлар устунигининг таъминланганлигида. Бу эса, Конституциянинг 15-моддасида ўз аксини топиб, унга кўра Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларининг устуниги сўзсиз тан олинди.

Бундан ташқари, Конституцияда фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқларига ҳам алоҳида эътибор берилган. Унга мувофиқ, фуқароларимиз жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ҳамда ўз вакиллари орқали иштирок этиш ҳуқу-

қиға эга бўлиб, бундай иштирок этиш ўзини ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш, шунингдек, давлат органларининг фаолияти устидан жамоatchилик назоратини ривожлантириш ва тақомиллаштириш йўли билан амалга оширилади. Шунингдек, Конституциямизнинг 37-моддасида ҳар бир шахс меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, адолатли меҳнат шартларида ишлаш ва қонунда кўрсатилган тартибда ишчиликдан ҳимояланган ҳуқуқига эгалиги, 40-моддасида малакали тиббий хизматдан фойдаланиш ҳуқуқи, 41-моддасида билим олиш ҳуқуқига эгалиги белгиланиб, иқтисодий-ижтимоий ҳуқуқ ва эркинликлар кафолатлаб кўйилган.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш борасида қатъий чоралар кўрилмоқда. Хусусан, мазкур соҳада ўтказилган текширишларда 219 та ҳолатда шахсий ҳуқуқ ва эркинликлар, 522 та ҳолатда сиёсий, шу жумладан, 520 та ҳолатда мурожаатларни кўриб чиқишда, 618 та ҳолатда иқтисодий, шу жумладан, 459 та ҳолатда тадбиркорларнинг ҳуқуқлари бузилиши, 2165 та ҳолатда ижтимоий ҳуқуқларнинг бузилишига йўл қўйилганлиги аниқланди.

Юқорида қайд этилган қонунбузилиши ҳолатларини бартараф этиш мақсадида жой-

ларга 310 та тақдимнома киритилиб, 830 нафар шахс интизомий, 456 нафари маъмурий, 14 нафари моддий жавобгарликка тортилди. 730 та қонунга зид қарорларга протест келтирилиб, қўпол қонунбузилиши ҳолатлари бўйича жиноят иши кўзгатилади. Судларга даъво аризалари киритилиб, фуқароларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланиши таъминланди.

Назорат тадбирларида айрим мансабдор шахслар қонун талабларини қўпол равишда бузиб, фуқаролар ва давлатнинг қонун билан ҳўриқланган манфаатларига жиддий зарар етказганлиги аниқланди. Масалан, Янгикўрган туманидаги Сутлибулоқ МФЙ раиси ва котиби 6 нафар фуқаронинг нафақа сўраб қилган мурожаатини рўйхатга олиш китобига қайд қилмасдан, уларни кўриб чиқиш мuddатларини узрли сабабларсиз бузиб, 8 млн. сўм миқдордаги нафақа пулларини тайинлаш чораларини кўрмасдан, уларнинг қонун билан ҳўриқланган манфаатларига жиддий зарар етказишган. Шу каби Учкўрган тумани Баҳриобод МФЙ раиси 3 нафар фуқаронинг нафақа ва моддий ёрдам бериш ҳақидаги мурожаатларини рўйхатга олмасдан белгиланган тартибда мuddатларда ҳал этмаган.

Мазкур ҳолат юзасидан, Сутлибулоқ МФЙ раиси ва котибига ҳамда Баҳриобод МФЙ раисига нисбатан жиноят иши кўзгатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Айрим фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан кам таъминланган, моддий ёрдамга муҳтож фуқароларга асоссиз равишда ижтимоий нафақаларни тайинлаш рад этиш ҳақида қарорлар қабул қилиниб, уларнинг ҳуқуқлари бузилган. Масалан, Уйчи туманидаги

Гулбоғ МФЙ комиссияси томонидан фуқаро М.Фахриддинованинг ўртача даромади белгиланган мезондан 66 минг 320 сўм кам бўлса-да, унинг аризаси асоссиз равишда рад этилиб, фуқарога нафақа пуллари тайинланмасдан қолдирилган. Шу каби тумандаги яна 12 та МФЙ томонидан 23 нафар фуқаронинг аризалари ноқонуний равишда рад этилган.

Текшириш якунига кўра, вилоят прокуратураси томонидан ноқонуний қарорларни бекор қилиш ҳақида 24 та протест келтирилиб, уларга нафақа пуллари тайинланиши таъминланган.

Бундан ташқари, Конституцияда ҳар бир шахсининг мулкдор бўлиш ҳуқуқи, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик қилиш эркинлигининг кафолатлари масаласига алоҳида эътибор қаратилиб, бу ҳуқуқларнинг кафолати белгиланган.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан ўтказилган назорат тадбирларида ҳам айнан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш ҳамда юриш учун шарт-шароит яратиш, уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари ҳимоясини таъминлашга эътибор берилмоқда.

Мазкур соҳадаги тадбирларда 618 та ҳолатда иқтисодий соҳадаги ҳуқуқлар, шу жумладан, 459 та ҳолатда тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари бузилишига йўл қўйилганлиги аниқланиб, 760 дан ортик прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, 25 та жиноят иши кўзгатилади.

Ушбу ҳуқуқбузарликлар ҳокимликларда, тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекцияларида, солиқ органларида, архитектурада, ДСЭНМлар ва бошқа идораларда аниқланди. Жум-

Бахтиёр ХУДАЙБЕРДИЕВ,
Наманган вилоят прокурорининг
ўринбосари

ладан, 37 та ҳолатда ноқонуний текширишлар ўтказиш, 5 та ҳолатда текшириш ўтказилган мuddатда бузилган, 26 та ҳолатда ортиқча ҳисобот ва маълумот олинган, 37 та ҳолатда ортиқча йғим олиш, 5 та ҳолатда муҳандислик коммуникацияларидан асоссиз равишда узишга йўл қўйилган бўлса, 147 та ҳолатда тадбиркорларнинг мурожаатларини кўриб чиқишда қонун талабларига риоя этилмаган ҳамда 46 та ҳолатда тадбиркор манфаатларига зид равишда қарорлар қабул қилинган.

Тадбиркорлик субъектларининг фаолиятига тўқсинлик қилган мансабдор шахсларнинг жавобгарлик масаласи қатъий ҳал этилиши таъминланмоқда. Хусусан, тумандаги "Умаров Раҳимжон" хусусий корхонасининг солиқдан 270 минг сўм қарздорлиги мавжуд бўлган, бироқ Чортоқ туман давлат солиқ инспекцияси ходимлари томонидан корхонадан асоссиз равишда яна шунча миқдорда ортиқча тўлов ундириб олинганлиги аниқланди.

Мазкур ҳолат бўйича вилоят прокуратураси томонидан солиқ инспекцияси масъул шахсларига нисбатан маъмурий жавобгарликка оид иш кўзгатилиши ва ортиқча ундирилган тўловларнинг тадбиркорларга қайтарилиши таъминланди.

Хулоса ўрнида таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустақкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ҳамда эркинликларини таъминлашда мустақкам ҳуқуқий пойдевор вазифасини бажариши муқаррар.

Ёшларга эътибор — келажакка пойдевор

Халқимиз азалдан ўзи амалга оширган эзгу ишлар давомини фарзандларига кўришни истайди, уларнинг бахтли-саодатли, етук инсонлар бўлишини орзу қилади. Бахт-саодатни эса эл-юрт тақдирини алоҳида тасаввур этиб бўлмайди. Шу боис мустақиллигимизнинг илк кунлариданоқ мамлакатимизда баркамол авлод тарбиясига мамлакат тақдирига дахлдор энг устувор вазифалардан бири сифатида қаралгани бежиз эмас.

Президентимиз Ислон Каримов бу масаланинг аҳамиятини шундай баҳолаган эди: "Бугунги кунда бир оддий ҳақиқат барчамиз учун аён бўлиши керак: олдимизда турган энг эзгу мақсадларимиз — мамлакатимизнинг буюк келажаги ҳам, эртанги кунимиз, эркин ва фаровон ҳаётимиз ҳам, Ўзбекистоннинг XXI асрда жаҳон ҳамжамиятидан қандай ўрин эгаллаши ҳам — буларнинг барча-барчаси, аввалламбор, янги авлод, унбўйсб келаятган фарзандларимиз қандай инсонлар бўлиб вояга етишига боғлиқдир".

1991 йилнинг 20 ноябрыда "Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилинган, 1993 йил 4 мартда таъсис этилган дастлабки ордено "Соғлом авлод учун" деб номланиши, 1992 йилда ёшларнинг ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқнинг инсонпарвар нормаларини ўзида жам-

лаган "Бола ҳуқуқлари тўғрисида"ги конвенциянинг парламентимиз томонидан ратификация қилиниши, 2008 йил 7 январда "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши ҳамда бу борадаги бошқа ҳужжатлар давлатимизда ёшлар масаласига нечоғли катта аҳамият бериб келинаётганлигини кўрсатиб турибди.

Мамлакатимизда изчил давом этиляётган кенг кўламли ислохотларда ёшларнинг фаол иштирокини таъминлаш, юксак маънавиятли, мустақил ва эркин фикрлайдиган, замонавий илмфан уюмларини пухта ўзлаштирган, ҳар томонлама соғлом ва баркамол авлоднинг вояга етказиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2014 йил 6 февралда "Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори қабул қилинди.

Мазкур қарор ижросини таъминлаш мақсадида ўтган даврда Касби туманида ҳам муайян ишлар амалга оширилди. Асосий эътибор ёшларнинг таълим-тарбиясига, уларнинг бўш вақтлари мазмуни ўтишига, ўқувчилар томонидан ҳуқуқбузарликлар содир этилишининг олдини олишга, вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқий тарғиботни кучайтиришга қаратилди. Туман ҳокимлиги ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия аъзолари ҳамда туман ИИБ вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси инспекторлари томонидан таълим муассасаларида ўқувчилар даволатини таъминлаш, уларнинг

узрсиз сабабларга кўра дарс қолдиришларига чек қўйиш, таълим самардорлигини ошириш мақсадида бир қанча тадбирлар амалга оширилди. Умумтаълим мактаблари ва ўрта махсус, касб-хунар коллежларида таълим жараёни учун масъул бўлган барча шахслар, айниқса, ота-оналар масъулиятини кучайтиришга алоҳида эътибор берилди. Фарзандларига таълим-тарбия бериш борасидаги мажбуриятларини бажармаслик ҳамда уларнинг мажбурий таълим олишига тўқсинлик қилишининг ҳуқуқий оқибатлари юзасидан ота-оналар, шунингдек, уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўртасида тушунтириш-профилактика ишлари олиб борилди. Натижада узрсиз ва мунтазам дарс қолдириш ҳоллари сезиларли равишда камайди, ишлаш учун узоқ шахарларга кетиб қолган ўқувчиларни таълим муассасаларига қайтаришга эришилди.

Ёшларга оид қонун ҳужжатлари ижроси ва тарғиботи юзасидан туман мактабларида 108 мартаба учрашув ва давра суҳбати ўтказилди, 58 та семинар ташкил этилди. Ушбу тадбирларда ўқувчи-ёшлар ўзларини қизиктирган масалаларнинг ҳуқуқий ечими юзасидан маълумотлар олишди, уларнинг ҳуқуқий саводхонлиги маълум даражада ошди.

Ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар томонидан болаларни тарбиялаш ва уларга таълим бериш борасидаги мажбуриятларини бажармаслик ҳолатларининг олдини олиш учун тарғибот олиб боришга қаратилган 4 та ишчи гуруҳи ташкил этилди. Таркибида туман ҳокимлиги ҳузуридаги вояга

Баҳодир ШЕРАЛИЕВ,
Касби туман прокурори

етмаганлар ишлари бўйича комиссия аъзолари, ички ишлар бўлими, халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими, меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, маданият ва спорт ишлари бўлимлари, хотин-қизлар кўмитаси, "Қамолот" ЁИХ туман кенгаши масъул ходимлари бўлган ушбу гуруҳлар фаолияти бесама қетмади, албатта. Ўтган даврда "Қомилон", "Муглон" ва "Денов" маҳаллаларида яшовчи аҳоли ўртасида "Фарзандингизни биласизми?", "Ота-онанинг фарзанд олдидаги бурчи ва қонуний мажбуриятлари", "Фарзандингиз ҳаётга тайёрми?" мазмулидаги мутахассис ва психологлар иштирокида 8 та давра суҳбати, 3 та учрашув ва 2 та семинар ўтказилди.

2014-2015 ўқув йилида тумандаги умумтаълим мактаблари 9-синф битирувчиларининг 3172 нафари таълимнинг кейинги босқичини давом эттириш учун касб-хунар коллежларига жалб этилиб, айни пайтда улар билим олмақдалар.

Қисқача айтганда, илмга, ижтимоий фойдалар фаолиятга интилган ҳар бир ёш ўз иқтидорини рўйбга чиқариши учун мамлакатимизда барча имкониятлар ва ҳуқуқий асослар яратилган. Фарзандларимиздан ана шу имкониятлардан тўла фойдаланиб, ўз салоҳиятларини юзага чиқариш, биздан эса уларга бу борада қўмақлаш, интилишларини қўллаб-қувватлаш ва тўғри йўл кўрсатиш талаб этилади.

Парламент фаолиятининг мустаҳкам ҳуқуқий асоси

Маълумки, ҳозирги босқичда давлат қурилиши ва бошқаруви соҳасидаги энг муҳим устувор йўналишлардан бири — мамлакатимиз парламентининг давлат ҳокимияти органлари тизимидаги роли ва таъсири кучайтириш, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг ички ва ташқи сиёсатининг стратегик вазифаларини амалга оширишдаги ҳуқуқ ва ваколатларини кенгайтириш ҳисобланади.

Шу маънода 2015 йил 30 декабрда матбуотда эълон қилинган "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонуннинг бир қатор нормалари ҳам айнан шу мақсадга хизмат қилади.

Гап "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Регламенти тўғрисида"ги Қонунга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги нормалар ҳақида бормоқда. Амалдаги қонун 9 боб, 35 моддадан иборат бўлган бўлса, ҳозирда унга 1 та янги боб, 12 та янги модда киритилди. Бундан ташқари, жами 35 та амалдаги моддаларнинг 23 тасига ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди.

Янги ўзгартиш ва қўшимчалардан мақсад — қонунчилик ҳокимияти бўлиши парламентнинг давлат ҳокимияти органлари тизимидаги роли ва таъсирини кучайтириш, кўппартиявийлик тизimini ривожлантириш, ижтимоий аҳамиятга молик масалаларга тааллуқли қонун лойиҳалари муҳокамасида фуқаролик жамияти институтлари вакиллариининг иштирокини ошириш, кўйи палата фаолиятининг очиклигини таъминлаш, янги қабул қилинган қонунлар талаблари ва Қонунчилик палатаси фаолиятининг ун йиллик тажрибасида кўлга кўрилган ютуқ ва тажрибаларни умумлаштириб, қонунни бугунги кун талабларига мослаштириш, ривожланган демократик давлатларнинг бу борадаги ижобий тажрибасини миллий қонунчилигимизга уйғунлаштириш.

Киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар асосан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси фаолиятини ташкиллаштириш, сиёсий партиялар фракциялари ролини янада кучайтириш, қонун ижодкорлиги жараёни самарадорлигини ошириш, Бош вазир лавозимига номзод томонидан тақдим этиладиган Вазирлар Маҳкамасининг ҳаракат дастурини кўриб чиқиш, Олий Мажлис палаталари томонидан Вазирлар Маҳкамасининг йиллик маърузалари ҳамда Бош вазир ҳисоботларини эшитиш, Олий Мажлис палаталарининг назорат қилиш вазифалари тартиботларини аниқлаштириш, парламент сўровидан депутат сўровини ажратиш, депутатларнинг сайловчилар, сиёсий партия билан ишларини ташкил этиш тартибини белгилаб беришга йўналтирилган нормалар ҳисобланади.

Қонунчилик палатаси фаолиятини ташкиллаштириш мақсадида Спикер ва унинг ўринбосарларини сайлаш учун шу вақтгача амалда бўлиб келган Оқсоқоллар кенгаши

ўрнига сайловларда иштирок этган ҳар бир сиёсий партиядан камидан уч нафар депутатдан иборат Сиёсий партиялар вакиллари кенгаши ташкил этиш назарда тутилди. Бунда мазкур Кенгаш йиғилишида сайлов натижаларига кўра палатада энг кўп ўринни эгаллаган партия вакили раислик қиладиган бўлди. Мазкур ўзгартиш Қонунчилик палатаси раҳбарияти, яъни Спикер ва унинг ўринбосарларини демократик принциплар асосида шакллантиришга, кўппартиявийликни янада ривожлантиришга хизмат қилади.

Кейинги йўналишдаги ўзгартиш ва қўшимчалар — сиёсий партиялар фракциялари ролини янада кучайтиришга қаратилган. Хусусан, сиёсий партиялар фракциялари ҳамда депутатлар гуруҳларида ўз вакиллари Спикер ўринбосари лавозимига тақдим этиш ҳуқуқи мавжудлигини инобатга олиб, Спикердан унинг ўринбосарларини мuddатидан аввал лавозимидан озод қилиш масаласини киритиш ҳуқуқини сиёсий партиялар фракциялари ҳамда депутатлар гуруҳига берган ҳолда, Спикернинг ушбу масалани киритиш ҳуқуқи қонундан чиқарилди.

Қонун ижодкорлиги жараёнининг ҳар бир босқичида қонун лойиҳасини кўриб чиқиш чоғида фракцияларнинг (депутатлар гуруҳларининг) қонун лойиҳаси бўйича фикрлари ва тақлифлари мажбурий тартибда ва ҳар томонлама муҳомадан ўтказилиши шартлиги белгилаб қўйилди. Фракцияларнинг (депутатлар гуруҳларининг) фикрлари ва тақлифлари мажбурий тартибда ва ҳар томонлама муҳомадан ўтказилиши шартлиги оид қоида Давлат бюджетди лойиҳаси бўйича қарор, Қонунчилик палатасининг бошқа қарор лойиҳаларини кўриб чиқиш чоғида ҳам амалга оширилиши мустаҳкамлаб қўйилди.

Бундан ташқари, қонунларнинг ижроси, давлат дастурларини ҳамда сиёсий партияларнинг дастурий мақсадларини амалга ошириш юзасидан аниқ масалаларни ишлаб чиқиш учун фракциялар, зарур бўлган ҳолларда, ўз депутатларининг сайловчилар билан сайлов округларидида ишларини ташкил этиши, фракциялар депутатларнинг сайлов округларида ишлаш яқунларини умумлаштиришлари, зарур бўлган ҳолларда, долзарб масалаларни Қонунчилик палатаси кўриб чиқиши учун киритишлари мустаҳкамлаб қўйилди.

Шунингдек, ўзини парламентдаги муҳолифат деб эълон қилган фракция томонидан қонун лойиҳаси биринчи

ўқишда кўриб чиқилгунига қадар ўша масалага доир қонун лойиҳасининг, шунингдек Қонунчилик палатаси қарори лойиҳасининг муқобил тахирини киритишга оид ҳуқуқни белгилаб қўйилди. Маълумки, ўхшаш норма аввал ҳам мавжуд эди, бироқ киритилган тахирир нормани аниқ қўлланилиши ҳамда муҳолифат фракция томонидан муқобил қонун лойиҳасини киритишнинг мuddатларини белгилаб бермоқда. Бундан ташқари, қонун лойиҳаси билан бир вақтда муҳолифатга муқобил Қонунчилик палатаси қарори лойиҳасини киритиш ҳуқуқи ҳам берилди.

Навбатдаги ўзгартиш ва қўшимчалар — қонун ижодкорлиги жараёни самарадорлигини оширишга қаратилган. Бунда, Қонунчилик палатасига киритилаётган қонун лойиҳаси концепциясига муайян талаблар (лойиҳанинг мақсади, ҳуқуқий тартибга солишинг жорий ҳолатига баҳо, қўтилиши мумкин бўлган натижа ва бошқалар) мустаҳкамланди. Олий Мажлис палаталари кўмиталари ҳузурда давлат органлари, илмий ва таълим муассасалари, нодавлат нотижорат ташкилотларининг тегишли соҳаларда муайян тажрибага эга бўлган мутахассислардан иборат эксперт гуруҳлари тузиш тартибга солинди.

Социал ва ижтимоий аҳамиятга молик масалаларга дахлдор қонун лойиҳалари муҳокамаларида фуқаролик жамияти институтларининг вакиллари тақлиф этилиши шартлиги қайд этилди.

Биринчи ўқишда қабул қилинган қонун лойиҳасининг матни, қоида тариқасида, Қонунчилик палатасининг расмий веб-сайтида жойлаштирилиши, зарур бўлган ҳолларда эса, Қонунчилик палатасининг қарорига кўра оммавий ахборот воситаларида эълон қилинишига оид қоидалар мустаҳкамланди.

Кейинги ўзгартиш ва қўшимчалар Олий Мажлис ва Вазирлар Маҳкамаси муносабатларига оид бўлиб, Бош вазир лавозимига номзод томонидан тақдим этиладиган Вазирлар Маҳкамасининг ақин мuddатта ва узоқ истикболга мўлжалланган ҳаракат дастурини палаталарнинг қўшма мажлисида эшитиш, ҳаракат дастури ҳамда сиёсий партиялар фракциялари (депутатлик гуруҳлари) вакиллариининг фикрлари ва нуктаи назари баён этилган маърузалари эшитилганидан сўнг Бош вазир номзодини тасдиқлаш тўғрисидаги масала кўриб чиқиши белгилаб қўйилди.

Конституциянинг 98-моддасига киритилган тузатишларни

(Вазирлар Маҳкамаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ҳар йили мамлакат ижтимоий-иқтисодий ҳаётининг энг муҳим масалалари юзасидан маърузалар тақдим этиш) амалга ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг ўтган йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш яқунлари ва навбатдаги йил учун назарда тутилган асосий устуворликлар тўғрисидаги ҳар йилги маърузаси Бош вазир томонидан Олий Мажлис Қонунчилик палатасига тақдим этилиши мустаҳкамлаб қўйилди.

Яна бир гуруҳ ўзгартиш ва қўшимчалар — Олий Мажлис палаталарининг назорат қилиш вазифалари тартиботларини аниқлаштириш, парламент сўровидан депутат сўровини ажратиш ҳамда уларнинг аниқ вазифасини белгилашга бағишланган. Алоҳида қайд этиш жоизки, амалдаги қонунда Қонунчилик палатаси томонидан назорат қилиш соҳасидаги ваколатлар атиги 3 та моддада белгиланган бўлса, киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар натижасида уларнинг сони 8 тани ташкил этди.

Қонунга алоҳида "депутат сўрови" институти киритилди. Унга кўра, "Қонунчилик палатаси депутати давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг мансабдор шахсларига, қоида тариқасида, тегишли сайлов округи сайловчиларининг ёки Ўзбекистон экологик ҳаракатининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш билан боғлиқ масалалар юзасидан асослантирилган тушунтириш бериш ёки нуқтани назарини баён қилиш талаби билан сўров юборишга ҳақли".

Парламент сўровидан депутат сўровининг фарқи шундаки, депутат сўрови тегишли сайлов округи сайловчиларининг ёки Ўзбекистон экологик ҳаракатининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш билан боғлиқ масалалар юзасидан юборилиши мумкин. Депутат сўровига жавоб ёзма тарзда тақдим этилади ва у кейинчалик Қонунчилик палатасида кўриб чиқилмайди.

Парламент сўровини юбориш депутатлик сўровига нисбатан мураккаб жараён ҳисобланиб, унга тегишли ҳужжатлар лойиҳалари тайёрланиши, киритилиши, палатада уни юбориш бўйича овоз бериш, унинг жавобини тинглаш, парламент сўровига жавобни эшитиш яқунига кўра тегишли қарор қабул қилиниши қамраб олади.

Асосий қонунимизнинг 78-моддасидаги Олий Мажлис палаталарининг биргаликдаги ваколатлари сирасига киритилган "мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг долзарб масалалари бўйича Бош вазир ҳисоботини эшитиш" ваколати эса заруриятга кўра парламент сўрови тартибда амалга оширилиши белгилаб қўйилди.

Қонунда шунингдек, Қонунчилик палатаси кўмиталари вақти-вақти билан қонун-

Мирвазл МИРАКУЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузурдаги Амалдаги
қонун ҳужжатлари мониторингинг
институти бўлими бошлиғи

лар ва Қонунчилик палатасининг қарорлари ижроси устидан назоратни амалга ошириш доирасида ҳуқуқни қўлланиш амалиётини ўрганиши ҳамда янги қабул қилинган қонунлар ижросини таъминлаш учун қонуности ҳужжатларининг қабул қилиниши юзасидан мониторингини амалга ошириши белгилаб қўйилди.

Янги киритилган боб — "VIII". Қонунчилик палатаси депутатининг сайловчилар, сиёсий партия билан ишларини ташкил этиш тартиби" жуда ҳам муҳим бўлиб, қабул қилинаётган қонунлар одамлар ҳаётига, сиёсий, иқтисодий тараққиётга қандай таъсир кўрсатаётгани ҳақида жойлардан келиб турадиган, парламентга ўз фаолиятини янада такомиллаштириш имконини берадиган ахборот алмашиш механизмини йўлга қўйишда, кўппартиявийлик тизimini изчил ривожлантиришда, сиёсий партиялар фракцияларининг ўрни ва аҳамиятини, депутатларнинг фаолигини, ташаббускорлигини янада оширишда янги босқични бошлаб беради. Бунга биргина мисол қилиб, сайловчилар билан учрашувлар ўтказиш чоғида Қонунчилик палатаси депутатининг вазифалари сифатида мамлакатда амалга оширилаётган ислохотларнинг бориши, Қонунчилик палатаси қонун ижодкорлиги ва назорат-таҳлил фаолияти, фракциянинг фаолияти, унинг мамлакатни социал-иқтисодий ҳақида ижтимоий-сиёсий ривожлантиришнинг энг муҳим масалаларига доир нуқтани назари тўғрисида сайловчиларга ахборот бериш; янги қабул қилинган қонунларнинг моҳияти ва аҳамиятини сайловчиларга етказиш; қабул қилинган қонунларнинг ижро этилиши ҳолатини ҳуқуқнинг қўлланилиш самарадорлигини ва қонун ҳужжатларини янада такомиллаштириш заруратини аниқлаш мақсадида ўрганиш қабилар белгиланганлигини кўрсатишимиз мумкин. Қайд этиш жоизки, шу вақтгача жойларда сайловчилар билан учрашувларда эътибор қаратилиши лозим бўлган ҳолатлар, вазифалар қонун асосида аниқ, равшан белгилаб қўйилмаган эди.

Хулоса қилиб айтганда, қабул қилинган ўзгартиш ва қўшимчалар парламентнинг давлат ҳокимияти органлари тизимидаги роли ва таъсирини янада кучайтиришга, кўппартиявийлик тизimini ривожлантиришга, қонун ижодкорлиги жараёни самарадорлигини оширишга, қонун чиқаруви ва ижро этуви ҳокимият тармоқларининг самарали ҳамкорлик қилишларига, қонунлар ва давлат дастурларининг сўзсиз ижро этилишига хизмат қилади.

Аҳолини йил давомида, айниқса, куз-қиш мавсумида табиий газ билан узлуксиз таъминлаш бўйича республикада муайян ишлар амалга оширилмоқда. Яна шуни таъкиллаш жоизки, юртимизда аҳоли, корхона ва ташкилотлар, таълим ва тиббиёт муассасалари ҳамда маданий-маиший иншоотларни мавсумда узлуксиз табиий газ билан таъминлашга қаратилган ишлар изчил давом эттирилмоқда.

Нафс йўриғига юриб...

Табиий газ таъминоти янада яхшилаш бўйича амалга оширилган чора-тадбирларга қарамай, афсуски, газ идоралари ходимлари томонидан ноқонуний ишларга қўл уриш, ички интизомга риоя қилмаслик ҳолатлари учраб турибди. Бунга мисол тариқасида "Зангиотатумангаз" филиалининг "Туркистон" бригадасида назоратчи вазифасида ишлаган Босит Алиевнинг (исм-фамилиялар ўзгартирилган) қилмишини келтириб ўтаимиз.

Аслида унинг вазифаси табиий газ етказиб бериш шартномаси бўйича истеъмолчилар томонидан мажбуриятларнинг бажарилишини доимий равишда назорат қилиш, сарфлаётган газ ҳажмлари ҳисобини юритиш ҳамда тўловни амалга оширмаган хонадонларни қардорликдан оғохлантириш эди. Бироқ бу кимс нафсининг йўриғига юриб, жиноятга қўл урди.

Ўтган йилнинг февраль ойида фуқаро Жавлон Илёсовнинг уйига тегишли учун кирган Б.Алиев унинг уйидаги иссиқхонада бодринг ва помидор етиштириётганининг гувоҳи бўлади. У дархол қоғоз чиқариб, иссиқхона ноқонуний тарзда газ тармоғига улашиб иситилаётгани ҳақида далолатнома тузади. Уй эгасининг газ ишлатмаганлиги ҳақидаги гапларига парво ҳам қилмайди. Шу тариқа далолатнома қонуний кучга кириди. "Зангиотатумангаз" филиали томонидан фуқаро Ж.Илёсовга 14 млн.

Фарход ҲАЙТОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Зангиота туман бўлими инспектори

сўм жарима белгиланади. Орадан уч ойдан ошқ вақт ўтади. Жаримани ундириш мақсадида назоратчи яна Ж.Илёсовнинг хонадонига келади ва жаримани тўламаса, иши судга чиқишни, оқибатда жиноий жавобгарликка тортилишини айтиб, уни қўриқтади. Қолаверса, уч ярим ойда жарима суммасига фоиз қўшилганини таъкидлаб, истеъмолчини алдайди.

Ушбу гаплардан сўнг Ж.Илёсовнинг боши қотиб, тушқунликка тушиб қолганини пайкаган Б.Алиев унга бу ишни ҳал эттишининг йўли борлигини айтади. Агар уй эгаси 5 минг АҚШ доллари берса, жаримани газ филиалидаги компьютер хотирасидан ўчириб ташлашни таъкидлайди. Бироқ, Ж.Илёсов бунча пули йўқлигини, рози бўлса, 4 минг АҚШ доллари бера олишини айтади. Унинг таклифига назоратчи рози бўлади ва учрашиш куни ҳамда манзилни келишиб оладилар.

Б.Алиевнинг талаби ноқонуний эканини тушушган хонадон соҳиби бу ҳақда ҳуқуқ-тартибот идорасига ариза билан мурожаат қилади. СВОЖЖДЛҚК департаментининг Зангиота туман бўлими томонидан ўтказилган тадбирда назоратчи Б.Алиев фуқаро Ж.Илёсовдан 4 минг АҚШ доллари олаётган вақтида ашъвий далил билан қўлга олинади.

Жиноят ишлари бўйича Зангиота туман суди айбдорга қилмишига яраша жазо тайинлаб, ҳукм чиқарди. Унга қўра, Б.Алиев олти йил муддатга озодликдан маҳрум қилинди.

Ёлгоннинг умри қисқа

Тадбиркорлик орқали халққа фойда тегади деган инсон фаолиятида ёлгон ишлатмайди. Зеро, ёлгоннинг умри қисқадир. Қолаверса, ҳар бир ёлгоннинг кимгадир зарари тегиши тайин.

Алишер ҲАМДАМОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Самарқанд туман бўлими бошлиғи

Алимжон Ибрагимов (исм-фамилияси ўзгартирилган) ҳам бир ёлгон ишлатгани учун қўлларига кишан келиб тушди. У 2013 йилнинг январь ойида Самарқанд туман ҳокимлигидан рўйхатдан ўтган "Янгиариқ кум" МЧЖ раҳбари лавозимида ишлаб келаётган эди. Ушбу жамият "Азиз махсус куриш" МЧЖга махсулот етказиб бериш бўйича 1 млн. 400 минг сўмлик шартнома тузади. Кўп ўтмай махсулот етказиб берилди.

Орадан бироз вақт ўтган, у "Янгиариқ кум" МЧЖ ва "Азиз махсус куриш" МЧЖ ўртасида тузилган шартномани сохталаштиради ва туман солиқ инспекциясига хат билан мурожаат қилади. Унга қўра гўёки, "Азиз махсус куриш" МЧЖ ундан 1 млн. 400 минг сўмлик эмас, балки 14 млн. сўмлик махсулот олган деб кўрсатади. А.Ибрагимов шу йўл билан жамиятдан кўпроқ пул ундириб олишни мақсад қилган эди. Бироқ унинг калтабинлиги ўзига қимматга тушди.

Суд мажлисида А.Ибрагимов айбига эқор бўлиб, кечирилшини сўради. Суд унинг икромлигини инобатга олди. У амнистия акти билан жазодан озод этилди. Лекин била туриб ёлгон ишлатгани, бировга тўхмат қилгани ҳаётида ўчмас доғ бўлиб қолди.

Фоиз ҳисобига тўрга илинди

Фуқаро Ҳабибулло Раҳматов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) хусусий тадбиркор, бир неча йиллардан буён савдо-сотқ билан шуғулланиб келган. 2010 йилда нафс баосига йўлиқиб, жиноят содир этган ва суд ҳукми билан жавобгарликка тортилади.

Улугбек НОРМИРЗАЕВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Янгиқўрғон туман бўлими инспектори

У бир муддат жазодан тегишли хулоса чиқариб, рисоладагидек фаолият юритди. Сўнгра, у 2014 йилда Янгиқўрғон тумани ҳокимлиги ҳузурдаги "Тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекцияси"дан яққа тартибдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш мақсадида рўйхатдан ўтди-ю, фикри ўзгарди.

Ҳ.Раҳматов туман ҳудудидаги "Аъзамжон Амир Темур Исомбек" МЧЖга қарашли бинони шартнома асосида ижарага олиб, озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат махсулотларининг чакана савдосини йўлга қўйди. Аслида бу шунчаки "ниқоб" бўлиб, унинг нияти бошқа йўллар билан даромад орттириш эди. Яъни бу шахс фуқароларнинг банк пластик карталаридан банк пластик карталаридан пулларининг 15 фоизини олиб қолиш ҳисобига нақдлаштириш режасини тузди.

Ҳ.Раҳматов фуқаро Аваз Нигматов билан жиноий тил бириктирган ҳолда ушбу режани амалга оширишни бошлаб юборди.

2014 йилнинг май ойи ўрталарида унинг дўконига Дилбар Сотволдиева харид учун киради. Савдо-сотқ жараёнида аёл пластик карточкасида анча маблағ борлигини айтиб, уни нақд пул қилиб беришларини илтимос қилади. Унинг гапларидан кейин Ҳ.Раҳматов "ташаббус"ни қўлга олди.

— Майли, десангиз, пулларингизни 15 фоиз ҳисобига нақдлаштириб беришим мумкин...

Хуллас, Ҳ.Раҳматов ўша куни аёлнинг ишончини қозониб, 13 млн. сўм пули бўлган иккита банк пластик карточкаларини олиб қолади. Орадан бир ойлар чамаси вақт ўтган, Д.Сотволдиевага 9 млн. 800 минг сўм пул бериб, қол-

ган 3 млн. 200 минг сўминини ўзида олиб қолади.

Ҳ.Раҳматовнинг мазкур ноқонуний иши фош бўлган, бошқа қилмишлари ҳам аста очила бошлади. Яъни унинг Аваз Нигматов билан биргаликда савдо дўконидан жами 1972 та ҳолатда 374 нафар фуқаронинг банк пластик карточкаларидаги 232 млн. 511 минг сўм маблағларни 15 фоизини олиб қолиш ҳисобига нақдлаштириб бериб, ушбу ноқонуний ишдан 34 млн. 876 минг сўм ишлаб олгани маълум бўлди.

Суд томонидан Ҳ.Раҳматов уч йил муддатга савдо ва воситачилик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқидан маҳрум этилиб, олийк иш ҳақининг 30 фоизини давлат даромади ҳисобига ушлаб қолган ҳолда уч йил муддатга ахлоқ тузатиш иши жазосига тортилди. Унинг шериги А.Нигматовга ҳам қонунларда белгиланган тегишли жазо тайинланди.

Режаси амалга ошмади

Улугбек АЗИМОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Деҳқонobod туман бўлими суриштирувчиси

Юртимизда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, эҳтиёжман ва кам таъминланган оилаларни қўллаб-қувватлашга устувор масала сифатида қараб келинмоқда. Айтиш керакки, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 15 февралдаги "Кам таъминланган оилаларга ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида"ги Қарори билан аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, уларга ижтимоий нафақалар тайинлашни амалга оширишнинг қонуний асослари янада мустаҳкамланди.

Низомда болали оилаларга ижтимоий нафақа ва моддий ёрдам пулларини комиссия қарори билан 6 ойга, бола парвариши бўйича нафақа эса 12 ойга, бироқ бола 2 ёшга тўлган ойдан кейинги ойга ўтмаган муддатга тайинлашни белгиланган.

Деҳқонobod туманининг "Бўстон" маҳалласида яшовчи Матлуба Қодирова (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ҳам фарзанди туғилган, бу имкониятдан фойдаланишни мақсад қилди. Шу маънода, бола парвариши учун нафақа тайинлашни сўраб, МФЙга ариза билан мурожаат қилди. Мазкур ариза махсус комиссия томонидан қўриб чиқилиб, белгиланган тартиб-

да унга 2 ёшгача бола парвариши учун нафақа тайинланди.

Бироқ орадан бир йил ўтиб, нафақа тўлашни тўхтатилди. Матлубанинг назаридан бир марта тайёрланган ҳужжат билан боласи икки ёшга тўлгунча қадар нафақа олиши лозим эди. Шу сабабли у нафақанинг тўхтатилганидан норози бўлиб, МФЙга келди. Раис томонидан бу борада етарлича тушунтиришлар берилса-да, бунга ўзича қабул қилди. Уйга қайтаркан, кўнглида МФЙ мансабдор шахсларини шарманда қилиш фикри пайдо бўлди. Қўлига қоғоз олдида маҳалла котиби Нортжон Қосимов гўёки боласига нафақа тайинлаш учун тамагирик қилиб, пул сўраганлиги хусусида ариза ёзиб, уни ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга жўнатди.

Матлубанинг режасига қўра, ариза бўйича текширув бошлангани, Н.Қосимов унинг ёнига илтимос билан келиши, аёл шу тариқа муаммосини ҳал қилиб олиши лозим эди. Бироқ ундай бўлмади. Котиб Н.Қосимов аёлнинг тўхмат қилаётганини исботлашга муваффақ бўлиб, Матлубанинг режасини барбод қилди. Бировга тўхмат қилгани учун эса Матлуба жиноий жавобгарликка тортилиб, суд томонидан тегишли жазо олди.

Ноқонуний даромад

Миллий валютанинг мақомини янада мустаҳкамлаш, нақд хорижий валюта муомаласини тартибга солиш, жиноий фаолиятдан олинган даромадаларни легаллаштиришга қарши курашиш, шунингдек, валюта алмаштириш операцияларини амалга ошириш механизмининг такомиллаштириш мақсадида республикаимизда хорижий валютани жисмоний шахсларга нақдсиз пул қўринишида халқаро пластик карталардан фойдаланган ҳолда сотиш тартиби жорий қилинган.

Салим САЛИМОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Тошкент шаҳар бошқармаси катта инспектори

Нақд хорижий валюта муомаласини соддалаштиришга қаратилган ушбу механизм аҳоли томонидан шахсий банк карталаридаги нақдсиз пул маблағларига ҳам хорижий валютани сотиб олиш жараёнини енгиллаштирди. Бироқ бу жараёндан меҳнатсиз бойлик орттиришни қўзлаган ҳолда чет эл валютасини ноқонуний равишда олиш ва ўтказишга ҳаракат қилаётган шахслар ҳам учрамоқда.

Фуқаролар Жобир Хуршидов, Ҳошим Жавлонов ва Гай-

рат Имомовлар бирор-бир касбнинг бошини тутиш ўрнига енгил йўллар билан пул топишнинг режалаштириб, "Қатортол савдо мажмуаси" МЧЖ ҳудудида фуқаролардан чет эл валютасини ноқонуний олиш ва сотиш билан шуғуллана бошлашлариди. СВОЖЖДЛҚК департаментининг Тошкент шаҳар бошқармаси ва Чилонзор туман бўлими ходимлари томонидан ноқонуний фаолиятга барҳам бериш мақсадида ўтказилган тадбирда уларнинг қилмишлари фош этилди.

Ўтказилган тадбирда Ж.Хуршидов 4 минг 915 АҚШ доллари, 6600 Россия рубли ва 2 млн. 100 минг сўм, Х.Жавлонов 18130 Россия рубли, 100 Уммон баисаси ва 3 млн. 209 минг сўм ҳамда Ф.Имомов 680 АҚШ доллари, 100 евро ва 1 млн. 50 минг сўм микдоридан пул маблағларини ноқонуний фаолият учун сақлаб келаётганликлари аниқланди ва улар ашъвий далил сифатида олиб қўйилди.

Қонунбузарларга тегишли бўлган юқоридаги валюта қимматликлари ва "Ласетти" ҳамда "Матиз" русумли автомобиллар давлат эгалигига ўтказилди. Уларга эса суд ҳукми билан қилмишларига яраша жазога тортилдилар.

Ахборот-коммуникация технологияларининг хўжалик судлари тизимида тутган ўрни ва роли

"Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"да суд-хуқуқ тизимини ислоҳ этиш йўналишидаги ишларнинг кўлами, миқёси ва самарадорлиги мустақиллик йилларида ниҳоятда кенгайиб, янги босқичга кўтариanganлиги кўпга мисолларда асослаб берилиши билан биргаликда бу борада демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштиришнинг энг муҳим устувор вазифалари белгилаб берилган эди.

Унда таъкидланганидек, мамлакатимизни демократик янгилашнинг бугунги босқичидаги энг муҳим йўналишларидан бири, бу — қонун устуворлиги ва қонунийликни мустаҳкамлаш, шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган суд-хуқуқ тизимини изчил демократлаштириш ва либераллаштиришдан иборатдир.

Дарҳақиқат, бугунги жадаллик билан ўзгариб бораётган даврда ҳар бир соҳа, шу жумладан, суд-хуқуқ тизими ривожини ҳам замонавий ахборот-коммуникация технологияларисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ўз-ўзидан, ҳозирги кунда судлар фаолиятига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этишдан туриб суд ишларини юритиш тезкорлигини ошириш, мазкур тизимнинг очиқлиги ва ошқоралигини тўлиқ таъминлаб бўлмайди.

Замонавий ахборот-коммуникация технологияларининг судлар фаолиятига самарали татбиқ этилиши учун: техник имкониятлар, замонавий технологиялардан фойдаланиш маданияти, кўникмаси ва махсус қонун нормалари бўлиши зарур.

Таъкидлаш керакки, бу борада Президентимизнинг бир қатор фармонлари амалга киритилиб, хўжалик судлари фаолиятига замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан самарали фойдаланиш йўлида тизимли ишлар амалга оширилди. Бу борада қилинган ишларни уч босқичга бўлиш мумкин:

1-босқич. Тадбиркорлик субъектларининг хўжалик судларига мурожаатларини электрон воситалар орқали жўнатиш имкониятини яратиш.

Бу борада Президентимизнинг 2012 йил 18 июлдаги "Ишбилармонлик муҳитини янада тубдан яхшилаш ва тадбиркорликка янада кенг эркинлик бериш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони асосида 2013 йил 1 январидан бошлаб тадбиркорлик субъектлари учун қулайликлар яратиш, уларнинг вақти ва маблағларини тежаш мақсадида хўжалик судларида даъво аризалари ва илтимосномаларни электрон шаклда қабул қилиш тартиби амалиётга татбиқ этилди.

Шу мақсадда Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик судининг расмий сайтыда даъво аризаси ва илтимосномаларни қабул қилиш бўйича марказлаштирилган электрон дастурий таъминот ишга туширилиб, унинг Тартиби ишлаб чиқилди ва Олий хўжалик суди Раёсатининг қарори билан тасдиқланди. Айни пайтда тадбиркорлик субъектлари мазкур дастурий таъминот орқали хўжалик судларига даъво аризалари ва илтимосномаларни ўз хоҳишларига қура электрон шаклда тақдим этиб бормоқдалар.

Бунинг учун веб-сайдаги "Электрон қабулхона" рўқнига кириш ва унда жойлашган белгиланган шакллари тўлдирган ҳолда рўйхатдан ўтиш лозим.

Рўйхатдан ўтиш дастурий таъминотда ўзининг шахсий кабинетига эга бўлиш, у ор-

қали юборилган даъво аризасининг тақдирини билиб туриш, суд мажлиси вақти ва жойидан хабардор бўлиш ҳамда суд ҳужжатларини олиш имконини беради. Шунингдек, илк мартаба рўйхатдан ўтгандан сўнг яна бошқа даъво аризаларини жўнатишда қайтадан рўйхатдан ўтиш талаб этилмайди.

Таъкидлаш керакки, айни пайтда нафақат даъво аризалари ва илтимосномалар, балки апелляция ва кассация шикоятлари, назорат тартибидан протест келтириш тўғрисидаги, шунингдек, янги очилган ҳолатлар бўйича ишларни қайта кўриш тўғрисидаги аризаларни ҳам электрон қабул қилиш имконияти яратилган.

2-босқич. Суд жараёни иш-тирокчиларига хат-хабар ҳамда суд ҳужжатларини электрон тартибда жўнатиш имкониятини яратиш.

Мазкур соҳада юқоридаги Фармон асосида 2013 йил 1 июндан бошлаб хўжалик судларида суд муҳокамаси иш-тирокчиларига суд ҳужжатлари ва бошқа хат-хабарларни маълумотлар алмашинувининг электрон воситалари орқали юбориш тартиби жорий этилди. Натижада хўжалик судига электрон шаклда мурожаат қилган шахсларга суд ҳужжатлари ва бошқа хат-хабарларни бевосита интернет тизими орқали улар кўрсатган электрон манзилга юбориш амалиётга татбиқ этилди.

Бунинг учун ҳар бир судья электрон рақамли имзо билан таъминланди, суд ҳужжатининг ҳақиқийлиги мазкур электрон рақамли имзо билан тасдиқланди.

2013 йил 30 апрелдаги "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонун билан Хўжалик процессуал кодексининг бир қатор моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритилиб, хўжалик судларида электрон ҳужжат алма-

шинуви, суд ва суд процессида иштирок этувчи шахслар ўртасида электрон шаклда маълумотлар, ҳужжатлар алмашиш ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамланди.

3-босқич. Хўжалик судларида иш юритишда ягона электрон база асосида электрон ҳужжатлар алмашинуви тизимини яратиш.

Таъкидлаш керакки, 2002 йилдан буён хўжалик судларида келиб тушган даъво аризалари, аризалар ва бошқа турдаги мурожаатлар ҳисобини юритиб бориш юзасидан электрон маълумотлар базаси ишлаб келаётган эди. Айни пайтда мазкур босқичда ушбу маълумотлар базаси тубдан қайта кўриб чиқилиб, замон талабларини ҳисобга олган ҳолда судларда иш юритиш самарадорлигини ошириш, хўжалик судларига келиб тушган даъво аризалари, аризалар ва бошқа турдаги мурожаатлар, ички ҳужжатлар алмашинуви жараёни ижросини автоматлаштириш мақсадида 2014 йил 1 январдан бошлаб синов сифатида Олий хўжалик суди ва барча қуйи хўжалик судлари фаолиятини бирлаштирган ягона электрон база ишга туширилди.

Мазкур электрон база қуйи хўжалик судларининг фаолияти Олий хўжалик суди томонидан мониторинг қилиб бориш имконини берди.

Мазкур босқичнинг якуни сифатида 2014 йил 1 июндан бошлаб Олий хўжалик суди ва қуйи хўжалик судларида янги электрон база тўлиқ ишга тушириш ва ягона ҳимояланган корпоратив электрон почта тизими орқали электрон ҳужжатлар айланишини амалга ошириш режалаштирилди.

Ушбу базада ҳар қандай хўжалик судига келиб тушган даъво аризалари, аризалар ва бошқа турдаги мурожаатлар, тайинланган ишлар рўйхати, судьялар иш ҳажмини кўриб туриш, керак бўлса хўжалик ишлари бўйича зарур барча

Халим НАЗАРОВ,
Бош прокуратура бўлим
катта прокурори

маълумотларни олиш имкони мавжуд. Эндиликда судьялар ўз хонасидан туриб локал тармоқ асосида суд девонхонаси томонидан қабул қилиб олинган даъво аризаларига иш рақамларини олиш, улар бўйича барча маълумотлар киритиш ишларини муҳимотларнинг де-вонхонасидан ҳоли равишда амалга оширади.

Электрон базада Олий хўжалик суди томонидан қуйи хўжалик суди судьяларининг процессуал муддатларга риоя этишлари, ҳудусан, суд ҳужжатларини жўнатган ёки жўнатмаганликлари, улар кўриб чиқарилган фуқаролар мурожаатларининг сони, муддатлари ва суд фаолиятига тегишли бошқа барча маълумотлар ўз аксини толиб туради.

Хўжалик судлари фаолиятига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этишнинг бундан кейинги босқичида халқаро тажрибага таянган ҳолда, электрон суд жараёнини, шу жумладан, суд жараёнларини видео-аудио қайд этиш, шунингдек суд жараёнлари стенографиясининг янги турларини ташкил этишда муҳим вазифалардан бири сифатида қаралмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, хўжалик судлари фаолиятига татбиқ этиб борилаётган замонавий ахборот-коммуникация технологиялари суд-хуқуқ тизимини янада демократлаштириш, одил судлов фаолиятининг сифат ва самарадорлигини ошириш баробарида, тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва манфаатларини янада ишончли ҳимоя қилиш, уларнинг суд орқали ҳимояланиш ҳуқуқларини тўла таъминлаш, қулай ишбилармонлик муҳитини яратишда мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилади.

Корпоратив низола ва уларни ҳал этишнинг айрим хусусиятлари

Ўзбекистон Республикасининг мустақилликка эришиши, бозор иқтисодиётига ўтиши ҳамда глобаллашув жараёнига тобора чуқурроқ кириб бориши мамлакатда ишбилармонлик муҳитини яхшилашни, корпоратив муносабатларни тартибга солишни тақозо этади. Шу сабабли ушбу йўналишда тизимли ислохотлар амалга ошириб келинмоқда.

Жумладан, тадбиркорлик фаолиятини тартибга солиш, тадбиркорларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, корпоратив муносабатларни тартибга солишнинг самарали механизминини яратишга қаратилган бир қанча қонун ҳужжатлари қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси. "Кооперация

тўғрисида"ги, "Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги, "Хўжалик ширкатлари тўғрисида"ги, "Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулияти жамиятлар тўғрисида"ги Қонунлар шулар жумласидандир.

"Корпоратив низола" атамаси кўпгина бошқа мамлакатлар сингари бизда ҳам борган сари кенг қўлла-

нилмоқда. Бу ҳолат асосан қонун талабларининг бузилиши ва нафақат миноритар, балки барча акциядорлар ҳуқуқ ва қонуний манфаатларининг чекланишидан келиб чиқади. Ишда бу турли хилдаги низола, акциядорлар ва инвесторларнинг тўқнашувлари, юридик шахс сифатида акциядорлик жамиятига нисбатан даъволар каби кўринишларда намён бўлади.

Таъкидлаш керакки, қонун ҳужжатларида корпоратив низола туршунчаси, уларнинг мазмуни аниқ кўрсатилмаган. Шунингдек, айрим ҳуқуқшунос олимларнинг тадқиқот ҳамда илмий ишларида бундай низола туршунча беришда турлича ёндашилган.

А.ОМОНОВ,
Тошкент шаҳар хўжалик суди судьяси
Ф.НАЙИМОВ,
ТДЮУ 2-босқич магистранти

Фикримизча, корпоратив низола бу — тижорат ва тижоратчи бўлмаган ташкилотларни, улар ҳамда якка тартибдаги тадбиркорларни бирлаштирувчи уюшмаларни (иттифоқ) ташкил этиш, уларни бошқариш ҳамда уларнинг фаолиятида иштирок этиш жараёнида вужудга келадиган, меҳнат низоларидан ташқари, барча низола ҳисобланади.

/Давоми 10-бетда/

Олов ичида қолган одам

Алишер СУЛТАНОВ,
Бохоро прокуратура бошқарма
АМИБ катта терговчиси

Ичкилик жиноятларнинг дояси сифатида "таъриф"ланиши бежиз эмас. Спиртли ичимлик таъсиридан маст бўлган инсон ўзини идрок этиш хусусиятидан маҳрум бўлиб, "устига миниб олган шайтон юганини қайси томонга бурса, ўша ёққа кетаверади". Энг ачинарлиси, баъзилар ичкилик таъсиридан жиноятга қўл уриб, кейин афсус-надомат чекиб ўтиришади.

Ана шундай вазиятга тушиб қолган, яъни мастликда жиноятга қўл урган Нурбой Холов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) умрининг каттагина қисмини панжара ортида ўтказишга маҳкум этилди. Негаки, у ичкилик таъсирида бир инсоннинг ҳаётдан бевақт кўз юмишига сабабчи бўлди.

Ўтган йилнинг май ойида Н.Холов Самарқанд вилояти Иштихон туманида жойлашган уйдаги дўконда тушликкача савдо қилади. Сотувдан тушган 300 минг сўм пулларни санагач, у тахлам қилиб, дўконда қолдиради-да, майшат қилиш учун ошналари-нинг ёнига йўл олади. У таниши Мансурнинг уйига бориб, бир шиша ароқни "майдалаб"

улфатчилик қилади. Икки оғайни ичкилик таъсиридан ширақайф бўлиб ўтиришганда, Нурбойнинг хотини Барчин кўнғироқ қилади.

— Дадаси, дўкондаги пулларни қаерга қўйгансиз, топа олмаялман.

Пулни эшитган Н.Холов дорҳол хушёр тортади ва дўкондаги пештахта устида турган қутичага солиб қўйганини айтади.

— Ўзингиз келиб қаранг, қутича бўш, пул йўқ, — дейди Барчин.

Савдодан тушган пуллар йўқлигини эшитган Нурбой таниши билан шоша-пиша хайрлашиб, уйига етиб келади. Пулларни қимдир ўғирлаб чиқиб кетган, деган хаёлга боради. Қўчадаги одамлардан бу

ҳақда сўраб-суриштиради. Ўзича тахминлар қилади. Бироқ ичкилик таъсиридаги бу инсон тўғри фикр юритишдан йирок эди. Шу орада таниши Санжар Туроповни кўриб қолади ва уни саволга тутайди. Боиси, С.Туропов бир неча кун аввал ундан олган қарзини шу кунчи олиб келгандан сўнг, пуллари йўқолган эди. Хуллас, С.Туропов йўлда келаётганида фуқаро Шарип Широнови дўконидан чиқиб келаётганини, салом-алиқдан сўнг унга 50 минг сўм берганилигини, шу пулнинг 45 минг сўмини эса Нурбойнинг хотинига қарзи эвазига ташлаб чиқганини айтади.

— Демак ўғри топилди, Шарипни топиш керак, — дейди Н.Холов. Шундан сўнг, у йўл-йўла-

кай учраган танишларини етаклаб, Ш.Широнови уйига боради. "Гумонланувчи"ни ҳовлисидан кўчага судраб олиб чиққан Н.Холов уни уриб-тепиб, пулни қаерга қўйганлигини сўрайди. Шарип пулни олганлигини такрор ва такрор айтса-да, ичкилик таъсиридан ўзини бошқара олмаётган Нурбой уни қийноққа солаверади. Агар ўғирликни бўйнига олмаса, оёқ-қўлини боғлаб ёқиб юбориш билан кўрқитади. Бироқ Ш.Широнов пулни олганлигини такрорлайверади. Юқорида таъкидлаганимиздек, охир-оқибат мастлик ўз кучини кўрсатади. Н.Холов ўғирликда гумон қилинаётган Шарипнинг қўлларини даврахта боғлаб, тагига ўтин қўяди ва ёқиб юборади. Натихада Ш.Широнов оғир тан жароҳат олиб, ерга йиқилади. Ушбу жанжалдан хабар топган жабрланувчининг ўғли отасини кутқариш учун воқеа жойига етиб келганида эса Н.Холов уни ҳам ўлдириш билан кўрқитиб, ҳайдаб юборади.

— Бу ифлос қилмиши учун жазосини олаятми. У шундай тарзда ўлади, — дея ёрдамга келганларни Ш.Широнови олдига яқинлаштирмайди.

Агар Н.Холов ичкилик таъсиридан бўлмаганида, балки бу масалага ички ишлар идорасига ариза билан мурожаат қилиб, ойдинлик киритиб олган бўлармиди?!

Шу тариқа Ш.Широнов бир

неча фурсат ётгандан сўнг, унда тириклик аломатлари сезилмай қолади. Шундан сўнггина Нурбой унинг ёнидан кетади. Жабрланувчини эса яқинлари касалхонага олиб боришади. Бироқ Ш.Широнов кўйиш натижасида олган тан жароҳатлари ўфайли шифохонада вафот этади.

Ушбу воқеа юзасидан Н.Холовга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, жиноят ишлари бўйича Самарқанд вилоят судида атрофлича кўриб чиқилди. Қонунларимизни четга сурган ҳолда, ўзини "шер" билиб, бир инсоннинг ўлимига сабабчи бўлган Н.Холов суд ҳукми билан 18 йилга озодликдан маҳрум қилинди.

Нурбой Холовга ўхшаган маънавият кўчасидан ўтмаган кимсалар, одам ўлдириб нимага эришди? Қолаверса, арзиманган пулни деб бировни ўлдириш, қўлини қонга ботириб эсхўли одамнинг ишимми?..

Яна шуни таъкидлаш керакки, ичкилик одамни ҳар макомга йўрғалатади. Унинг таъсирига тушмаслиги учун эса бу балоодан узоқроқ юриш керак.

Қилмиши панд берди

Анвар АСАДОВ,
Бухоро вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси
Моҳира ШАКАРОВА,
«Huquq»

Рўзгорини тўқис қилиш, фарзандлари эҳтиёжини қондириш учун ҳалол меҳнат қилган киши ҳаёта завқланиб яшайди. Аммо шундай тоифа инсонлар бўладики, улар тинч ва хотиржам яшаш ўрнига, жиноятга қўл уриб, беҳаловат умр ўтказишни афзал қўрадилар. Бундайларнинг фаолияти ноқонуний савдо, алдов ҳамда фирибдан иборатлар.

Россияда ишлаб, депортация бўлиб қайтиб келганларнинг айримлари қандай йўл билан бўлмасин, яна ортга қайтиш ҳаракатига тушади. Улар фарзандлари тарбияси, оиласи муаммоларини ҳал қилишдан кўра, бегона юрда пул топишни афзал биладилар.

Айнан шундай истаги бор бир гуруҳ шахслар одамлар ишончига кириб, алдашни касб қилиб олган жиноятчилар тузоғига илинишди.

"Кўр кўрни қоронғуда топади", дейишади. Бу бежиз айтилмаган. Фикри, дунёқараш бири-бирига яқин кишилар ҳатто жиноят йўлида ҳам бирлашадилар. Ўз автобуси билан Россияга одам ташиб юрган Алишер Раупов муқаддам бир неча марта судланган бўлишига қарамай, тавбасига таянмаганлар сирасига қиради. Нима ҳам дердик?! "Йиқилган курашга тўямас экан" да! Унинг жиний шериклари Равшан Қодиров ҳам ҳассасини такрор йўқотганлардан. Содик Отабоевнинг таржимаи ҳолида улардан фарқли ўлароқ, олий маълумотли деган ёзув бор. Жиний гуруҳнинг яна бир аъзоси Баҳодир Ўринов эса олий маълумотли бўлиши билан бир қаторда, ҳуқуқ-тартибот идораси ходими ҳам. Акбарбек Нуруллаев "боши айланми", жиний тўдага кирган бўлса керак, асли қашқадарлик бўлган Гуландон Хуррамова эса муқаддам бир эмас, бир неча марта судланган бўлиб, жиний гуруҳда ўзига яраша ўрин эгаллаган.

2015 йил 27 май куни фуқаро Р.Тўраев таниш-билишлари орқали

Алишер Рауповни топганида, нажоткорини учратгандек жовдираб, унинг оғзига тикилди.

— Депортингизни бекор қилиш икки қарра икки, дегандек иш. Фақат бунақа ишлар харахатсиз бўлмайди, — деди А.Раупов олдига ўтирган шеригига яширинча кўз қисиб.

— Ака, мен ҳам шароитни тушунадиганларданман. Қанча билан иш битади, шуни айтинг, — Р.Тўраев томқ қириб қўйди.

— 1500 доллар. Биз ҳам ишимизни битирадиганларга ҳақ чиқарамиз, — деб қўшиб қўйди ҳамсуҳбатининг юзидagi норозиликни пайқаган Алишер.

Нафсининг ҳийласига учган А.Раупов 500 АҚШ доллари пулни айтилган манзил, келишилган вақтда Р.Тўраевдан олади.

Равшан Қодиров ҳамда Содик Отабоевлар ҳам пул топишнинг шундай "усули"дан анча "ушиб қолишган"лиги босис, фуқаро Ж.Отамуродовни осонгина алдашди.

— Россияга кириш тақиқланган, биласиз. Аммо ишончли одамларимиз бор. Улар туну кун ишлашади.

— Менга ёрдам берсанглр, яна бир бориб, уч-тўрт танга ишлаб келмоқчи эдим. Биламан "мушук текинга..."

— Ана, ақли одамнинг садағаси кетсанг арзийди, — Равшан Қодиров ишнинг енгил кечилини ўйламаганини билдирмай мақсадга ўтди. — 1500 "кўк" идан.

Ж.Отамуродов изгириларда ишлаб топиб келган 1500 АҚШ долларини ўз қўллари билан фирибгарларга тақдим

этганида 2014 йилнинг апрель ойи эди.

Жиний ҳаракатларини кўркмай давом эттирган Р.Қодиров ҳамда С.Отабоев 2014 йилнинг июль ойига келиб, фуқаро Лола Хайруллаевани Россияга қайта юборишнинг бошқача йўлини қўлашди. Вобент туман ФХДЭ бўлимига бориб, Хайруллаева Лола Хожимуродовна номига олинган гувохнома Хайруллаева Лолахон Хожимуродовна деб ўзгартирилди ва янги паспорт олинди. Эвазига 1300 АҚШ доллари қўлга киритилди.

Коракўл туман ФХДЭ орқали фуқаро Бозоркул Холмуродовнинг номи Бозоржон, деб ўзгартириб, ундан 1100 АҚШ доллари олишади. Пешкў туман ФХДЭ бўлими ходимлари эса Хусаинова Махсума Юсуповна нима учун Хусаинова Махсумабону Юсуп қизига ўзгартирилганлигини балки суриштиришмагандир, бироқ фирибгарлар шу ишлари учун М.Хусаиновадан 600 АҚШ доллари "ишлаб" олишган.

Кўп ўтмай гуруҳга янги аъзоларнинг

келиб қўшилиши натижасида тўда фаолияти янада мустаҳкамланади. Жумладан, Бухоро шаҳар ички ишлар идораларида ишлаган Б.Ўринов жиний шериклари билан фуқаро С.Фозиловни депортация қилинганлигини билса-да, паспортини янгилаб, Россия Федерациясига кузатиш эвазига 1200 АҚШ доллари олади.

2015 йил май ойларида Р.Қодиров телефон орқали танишган, депортация қилинган "мижоз"ларини, яъни А.Фозилов ҳамда Ш.Ражабовларни келишилганидек, Бухоро шаҳридаги "Мафтуна" кафеси олдига кутиб турарди. Улардан жиний шериги А.Раупов нақд 3000 АҚШ доллари олишини таяинлаганди. Аммо бу улар учун пушаймонликка олиб келадиган сўнгги бекат бўлди. Худди шу кун Б.Ўринов қариндоши К.Ўриновдан жиний шериклари ҳам-товқоқлида 2000 АҚШ доллари бўлиб олишади. Бирок уларга ушбу пуллар буюрмади. Фирибгарлик ортидан кун кечараётган бу кимсалар ҳам "Нури гавхар" озиқ-овқат дўкони олдига ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга олинди.

А.Нуруллаев ҳамда Г.Хуррамовалар эса Бухоро шаҳридаги "Шарк" автостанциясида жиноят устида ушландилар.

Жиноят ишлари бўйича Бухоро вилоят судининг ҳукми билан судланувчиларга тегишли жазо тайинланди.

Халқимизнинг барча орзу-ҳаваслари, ҳаётининг мазмуни фарзандалари билан боғлиқ десак, асло янгилашмаймиз. Юртимиздаги истаган одамдан "Энг олий мақсадингиз нима?", деб сўрасангиз, "Болаларимнинг бахту саоати, камолини кўриш!", деб жавоб беради. Шу боис, мамлакатимизда соғлом авлодни тарбиялашга қаратилган доимий эътибор, ёшларга оид давлат сиёсати халқимиз қалбидан чуқур жой олган.

Эртамингиз эгалари юрт истиқболи

Нилуфар НИЁЗОВА,
«Huquq»

Президентимизнинг 2016 йилни "Соғлом она ва бола йили" деб эълон қилиш ҳақидаги таклифини ҳам барча хурсандчилик билан қабул қилди. Бу халқимизнинг янги йилдан кутилаган яхшиликларга ишончи, шу билан бирга, аввалги йилларда амалга оширилган эзгу ишлардан миннатдорчиликни ифодаси бўлди.

Маълумки, мамлакатимиз таълим тизимида амалга оширилаётган изчил ислохотлар туб мазмун-моҳиятига кўра, навқирон авлод вакиллари-нинг чуқур билим ва кенг дунёқарашга эга бўлишини таъминлаш эзгу мақсадга айланган.

Соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, ёшларнинг ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқариш, бугунги кун талабларига тўлиқ жавоб бера оладиган ҳар томонлама етук шахслар этиб вояга етказишга йўналтирилган чора-тадбирлар режаси белгилаб олинган.

Бу мақсадлар миллий қонунчилигимизда ҳам акс этган бўлиб, жумладан, изчиллик билан амалга оширилаётган умумий миллий дастурларимиз тўғрисида таълим-тарбия, соғлиқни сақлаш, оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, болалар спортини ривожлантириш, ёш истеъдод эгаларини қўллаб-қувватлаш бўйича самарали тизим, таъбир жоиз бўлса, ўзига хош модел шаклланган.

Ана шу фикрлар тасдиғи сифатида Наманган вилоятидаги умумтаълим мактаблари, академик лицей ва касб-хунар коллежларининг спортчи-ўқувчиларига Президент совгалари тарқатилди.

Наманган шаҳридаги "Пахлавон" номли 3-Олимпия захиралари ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактабига бўлиб ўтган тадбирда сўзга чиққанлар мамлакатимизда соғлом ва баркамол авлодни тарбиялашнинг муҳим воситаси сифатида болалар спортининг оммавийлигини таъминлашга қаратилган эътибор ўз самарасини бераётганини қайд этдилар. Шундан сўнг вилоятдаги 6 ёшдан 18 ёшгача бўлган умумтаълим мактаблари, академик лицейлари, касб-хунар коллежларида таҳсил олаётган 9965 нафар спортчи-киз миллий ва замонавий дизайн уйғунлигида тикилган спорт формаларидан баҳраманд бўлишди.

Таъкидлаш жоизки, вилоятимиз стол тенниси усталари яна бир галабани кўлга киритишди. Улар Молдованинг Дубасар шаҳрида ўтказилган анъанавий халқаро гран-при турниридан муваффақият билан қайтидилар.

МДХ ва Болтикбўйи минтақасидан ўнга яқин давлат спортчилари қатнашган мусобақада Наманган муҳандислик-педагогика институти қошидаги "Дўстлик" академик лицейи ўқувчиси Дилафрўз Азимова яккалик баҳсларида ўз маҳоратини кўрсатиб, олтин медалга сазовор бўлди.

Чуст туманидаги 6-Олимпия захиралари ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг ёш мураббийси Абдор Фатхуллоев эса яккалик учрашувларини кучли тўртликда якунига етказди.

Чиндан ҳам, ҳозирда мамлакатимиз сиёсий ҳаётидаги энг муҳим масалалардан бири баркамол авлодни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш, эртанги куннинг ҳақиқий ворислари сифатида камол топтиришдир. Бу борада миллий қадрият ва анъаналаримиз, бетакрор маданий ва маънавий меросимиз, буюк аجدодларимиздан қолган ноёб ёдгорликлар ўзига хош ижодий аҳамият касб этади. Уларни ўрганиш, таҳлил этиш, ёш авлод онгига синдиришнинг замонавий йўналишларини ишлаб чиқиш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан бири ҳисобланади.

Таъкидлаш жоизки, ўтган йилларда жамиятимизнинг маънавий негизларини янада ривожлантириш, азалий қадриятларни асраб-авайлаш, юксак маънавий муҳитни қарор топтиришда, миллий менталитетимизга ёт бўлган зарарли таъсирларга қарши туришга қаратилган кўплаб тадбирлар ташкил этилган. Хусусан, ёшлар ўртасида ташкил этилаётган "Сиз ҳуқуқингизни биласизми?", "Сиз қонунни биласизми?", "Ҳуқуқ билимдонлари" каби кўрик-танловлар мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ҳаётида рўй бераётган ўзгаришлар, суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотлар, ёшларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини таъминлаш борасидаги ҳуқуқий ҳужжатларнинг мазмун-моҳияти ҳамда умуминсоний қадриятларни ёшлар онгига янгилаш йўналишлар орқали синдириб боришга қаратилган.

"Қадриятлар бешигисан, азиз маҳаллам!" шиори остида ташкил этилган кўрик-танлов ҳам ана шу ишларнинг давомидир.

Танловнинг саралаш босқичида вилоятимизнинг 771 та ўзини ўзи бошқариш органини ҳаммаолири иштирок этди. Улар орасида энг юқори натижага эришган 12 та жамоа вилоят босқичида куч синиши учун майдонга тушди. Худуддаги умумтаълим мактабларининг 9-синфи ҳамда касб-хунар коллежи ва академик лицейларининг биринчи босқичида таҳсил олаётган ўқувчилардан иборат таркибидagi мазкур жамоаларнинг аъзолари учта шарт асосида беллашиб, ўзи истиқомат қилаётган маҳаллаларнинг тарихи ва бугунги кунини, баркамол авлодни вояга етказишда "Оила-маҳалла-таълим муассасаси" ҳамкорлигининг самаралари тўғрисидаги тақдиротларини слайдлар асосида намойиш этдилар. Соҳага тегишли меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда маънавиятга оид савол-жавоблар орқали уларнинг билим ва дунёқарашини синовдан ўтказилган бўлса, "Маҳалла — менинг тақдиримда" мавзусида битилган иншо натижаси билан ижодий интилишларига баҳо берилди.

Бундай тадбирлар ёшларимизда маҳалла институти ҳақидаги тушунарларини янада бойитиш билан бирга, улар маънавиятини мустаҳкамлаш, "Кеча ким эдику бугун ким бўлди?" деган ҳаётий саволнинг моҳиятини тереан англаб, унга амалий ишлар билан жавоб беришлари учун пухта замин яратди.

Меросга бўлган икки хил муносабат

Исроил ИБРОҲИМОВ,
«Huquq»

Худойберди ака ортиқча дабдаларни хуш кўрмасми. Маҳалла фуқаролар йиғинининг обрў-эътиборли оқсоқоли уч ўғлини уйлантириб, икки қизини турмушга узатди. Маҳалладошларига ибрат бўлиб, никоҳ кечаларини маҳалланинг гузаригаги ўртамина тўйхонада ихчамгина ўтказди. "Худога шукур, йўқ эмас, бор. Борига ёш келин-куёвларнинг рўзгорини бут қилиб берганим афзал эмасми!?", дея ҳайбаракалачиларнинг тилига қулф солди. "Бир кунлик тўй ўтади-кетди. Муҳими, ёшлар ҳеч нимага зорикмай, аҳил-иноқ турмуш кечирсин!".

Отахоннинг тўнғич ўғли Акрамжон агроном, шаҳарга туташ ширкат хўжалигида ишлаган, кимошди савдосида қатнашиб, ўн гектар шафтоли боғини кўлга киритган. Қизлари Мухаррамжон ва Мушаррафжон ўқитувчи, бири коллежда, бири мактабда болаларга сабоқ беришади. Ахмаджон шифокор, кенжа ўғли Акмалжон олим бўлмоқчи, аспирантурада ўқийди. Турмуш ўртоғи билан пойтахтда яшайди. Хуллас, ҳамма ўғил-қизлари уйли-жойли.

Акмалжон ўғил кўрди. Худойберди ака рафиқаси Санобар опа билан ўн тўртинчи неварани йўқлагани Тошкентга йўл олди. Қудалари ҳам етиб боришган экан. Уйга қайтганининг иккинчи кунини Худойберди ака бехос вафот этди.

Маърака-маросимлардан сўнг Санобар опа ҳайхотдай ҳўвиллаган ҳовлида якка-ўлғиз қолди. Уғил-қизлари, неваралари келиб-кешиб туришади, ётиб қолишади. Бироқ... Ҳовлидаги умр йўлдоши экиб, барберишлаган ўрик, шафтоли, гилос-у хурмодан тортиб, хоналардаги жиҳозлар, буюмларда ҳам унинг аксини кўргани сайин, кўзалари ёшга тўлаверади. Ичига юта-юта, ниҳоят қўшиниси Улфатойга ёзгирди.

— Бу аҳволда ётиб қоласиз, — деди у. — Барини уйлаб-жойлагансиз. Акрамжон ё Ахмаджонни уйига бориб олинг.

— Келинларим бири-биридан яхшию, барбериш ўзини уйим — ўлан тўшагим. Уларга оғирим тушмаса, дейман.

— Бўлмаса, ҳовлини сотиб, дўмдан квартира олинг. Ҳамма қулайликлари олдингизда. Аммо-лекин бор... Ота мерос ҳовли-уйга болаларингиз ҳам ҳақдор... Худойберди ака вафот этганига бир йил тўлган кун жамулам бўлган ўғил-қизлари, келин-куёвларига Санобар опа дилидагини айтди.

— Жуда яхши уйлабсиз, — деди тўнғичи Акрамжон. — Истасангиз мен билан, истасангиз Ахмаджон билан тураверасиз.

— Ўғлим, ўйни сотиб, пулига икки хоналани, уч хоналими квартира олсам, ортганини бўлиб бераман. Пенсиям ўзимга етиб ортади.

— Уй сизники, соғ-саломат юрсангиз бас!

— Маҳалла раиси бешта меросхўр бор, уй ўртада талаш бўлиши мумкин, деб битта харидорини қайтарибди-да...

— Эсини еганими, эсини киритиб қўяман, — Акмалжоннинг жаҳли чикди.

— Ҳар ким ўз қаричи билан ўлжайди ака, бўғилманг, — дея Ахмаджон бир варақ қозони қоралади. "Онамиздан умримизнинг охиригача қарздормиз. Ховли-уй тўлиғича онамизга тегишли. Сотилишига қарши эмасимиз. Уйнинг пулини истаганларича тасаруф этишга ҳаққилар". Тилхатга ўғил-қизларнинг бари бирдай имзо чекишди.

— Менинг ворисларимга ҳам мана шундай бебаҳо, беназир меҳр-оқибат мерос бўлиб ўтсин! — хитоб қилди тилхатга кўз югуртирган харидор. — Юринг онахон, нотариусга учрайлик...

Ҳокимжон институтидаги ўқини ташлаб, ўзини савдо-сотикча урган, тийини-тийинга уриштириб, мол-дунё йиққан, янги буюм бозоридаги дўконлардан бирида турмуш ўртоғи ва ўзи ки-

йим-кечак савдоси билан машғул эди. Кимошди савдосида томорқа сотиб олиб, дангиллама уйни қуриб битказгач, кўчиб борди. Кўпқаватли бинодаги хонадонига эса талабаларни ижарага қўйди. Хуллас, оиласи, вояга етмаган икки ўғил ва икки қизи билан бекаму кўст яшамоқда эди.

Кечкурун Ҳомид ака бозор-ўчар қилиб кириб борди. Келин дарров дастурхон ёзди. Ота-бола ўтган-кетгандан гаплашиб ўтиришди. Ниҳоят Ҳомид ака муддаога кўчди.

— Пича йиғиб қўйганим бор. Ҳалимжон "Нексия" гаплашиб қўйибди. Беш миллион сўм етмай турибди. Кўшув қилсангиз, укангиз йўловчи ташиб, оёққа туриб олади.

— Уйни битказгунча, қулоғимгача қарзга ботганман, дада, — Ҳокимжон атайин ўзини бечоралоқ қилиб кўрсатди. — Савдониям мазаси йўқ. Бўпти, сазангиз ўлмасин, сўраб-суриштириб, қарз олиб бераман.

— Ака-укани ўртасида қолиб кетмайди...

Орадан кўп ўтмай Ҳомид аканинг тоби қочди. Шифохонада ётиб даволанди. Дарди қайталангач, Ҳалимжон пойтахтдаги клиникага олиб бориб кўрсатди. "Рак", дея тахшис қўйишди. Дори-дармонлар қор қилмади. Уч ой ўтгач, қазо қилди.

Ҳали маърака-маросимлар охирига етмай ака-уканинг орасидан "қора мушук" ўтди. Фағони Ҳокимжоннинг турмуш ўртоғи Насиббахон бошлаб берди.

— Томорқани ортига, орқа кўча тарафга Худо хоҳласа, уй соламиз, — деди овсинига. — Тўнғич ўғлимизни уйлмаймиз. Мақсудахон "мени дардим нима-ю..." дея тилини тишлади. Кечкурун холи қолганларида Ҳалимжонга овсинининг гапларини оқизмай-тозиммай етказди.

— "Нексия"ям бизни пулга келган, деяпти. Шунчақам пасткаш бўладимиз, одам деган.

— Юм оғзингни, — Ҳалимжоннинг жони ҳалқумига келди. — Тўғри-да, акам ҳам меросхўр. Олса олар, машинани. Ҳовли-жойи бор, квартираси бор. Ҳокимизга оғиз солмайди, гапираверади-да хотин зоти...

Орадан уч-тўрт кун ўтиб, Ҳокимжон укасини қўл телефонига чақирди.

— Ҳовлини тенг бўламиз, — деди даб-дурустан. — Беш сотихи сенга, беш сотихи менга.

— Уй-жойингиз бўлса, ака, нима етишмаяпти? Бўпти, ана, машинани номингизга ўтказиб бераман. Тирикчилик бир гап бўлар...

— Машина ўзингга сийлов. Аммо, ота ҳовлида ҳаққим бор.

— Нималар деяясиз ака? Онамиз, отамиз гўрида тик турмасин. Хотин кишини ноғорасига ўйнаб...

— Чакагингни ўчир...

Ҳокимжон айтганини қилди. Ҳалимжон хотарали идорага бошлаб бориб, ҳовлининг ярмини ўзининг номига расмиёлаштириб олди. Ҳовлининг ортидан дарвоза очди. Ўртасидан девор урдирди. Бу ҳам етмаганидай, машинани сотиб олишга танида берган беш миллион сўмини қайтаришни талаб қилди.

— Берсанг, бердинг, бўлмаса, машинани сотамиз.

Ҳалимжоннинг кўзига қон қуюлиб, ошхонадаги пичоқни чангаллаб чиқди-ю, аксининг дуч келган жойига санчди. У йиқилгач, эс-хушини йиғиб, ўзи "Тез ёрдам" чақирди. Шифокорлар Ҳокимжоннинг жонини сақлаб қолди.

— Айб менда, — деди Ҳокимжон суд мажлисида. — Кўзим очилди. Мерос талашмаганимда шу ишлар бўлмасди. Ҳалимжонга ҳеч қандай давоим йўқ...

Қиссадан хисса шуки, воқеаларда меросга бўлган икки хил муносабат этиб-борингизга ҳавола этилди. Улардан эса, ўзингизга тегишли хулоса чиқаринг.

Солиқ қонунчилиги соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар мамлакатимизда тадбиркорлик фаолияти учун қўлай шарт-шароитлар яратишга, ишбилармонлик муҳитини яхшилашга, айниқса, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга кенг йўл очмоқда.

Тадбир

Солиқ қонунчилигидаги ўзгариш ва янгиликлар

Гули ҲОЖИБОЕВА,
«Ҳақиқ»

Пойтахтимиздаги “Ўзэкспомарказ” миллий кўргазмалар мажмуасида жорий йилнинг 12-16 январь кунлари Давлат солиқ қўмитаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 22 декабрдаги “Ўзбекистон Республикасининг 2015 йилги асосий макроиктисодий кўрсаткичлари прогнози ва Давлат бюджетини параметрлари тўғрисида”ги Қарори ҳамда 2016 йилда солиқ қонунчилигида киритилган ўзгаришлар ва янгиликларни солиқ тўловчиларга етказиш мақсадида кўргазмалар семинар ташкил этилди.

Семинарда юртимизда тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш, аҳолининг реал даромадларини ошириш мақсадида қатор солиқ ва мажбурий тўловларнинг ставкалари, шунингдек, қонун ҳужжатлари асосан берилган имтиёзлар мuddати ўзгаририлганлиги хусусида маърузалар тингилди.

Жумладан, микрофирмалар ва кичик корхоналар учун ягона солиқ тўлови ставкаси 2015 йилдаги 6 фоиздан 1 фоизли пунктга пайсантирилди, 5 фоизли қилиб белгиланди.

Божхона расмийлаштируви бўйича хизматлар кўрсатувчи юридик шахслар (божхона брокерлари) учун ягона солиқ тўлови ставкаси 1 фоизли пунктга пайсантирилиб, 5 фоиз қилиб белгиланди.

Шу билан бирга, 2016 йилдан бошлаб мобил алоқа хизматларини кўрсатувчи юридик шахслар (уяли алоқа компаниялари) учун фойда солигини рентабеллик даражасидан келиб чиқиб тўлаш, яъни рентабеллик даражаси 20 фоизгача бўлганда — 7,5 фоиз ставкада, рентабеллик даражаси 20 фоиздан юқори бўлган фойда суммасига — 50 фоиз ставкада солиқ тўлаш белгиланди.

Тадбиркорлик фаолиятини молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида, но-озик-овкат истеъмол товарлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган корхоналар учун фойда солиғи, мол-мулк солиғи, микрофирмалар ва кичик корхоналар учун ягона солиқ тўлови ҳамда Республика йўл жамғармасига мажбурий ажратмалар тўлашдан озод этиш тарзидagi имтиёزلарнинг мuddати 2018 йилнинг 1 январига қадар узайтирилди. Бундан ташқари, тўқимачилик саноати корхоналари учун мол-мулк солиғи тўлашдан озод этиш бўйича берилган имтиёзнинг мuddати ҳам 2018 йилнинг 1 январига қадар узайтирилди.

Қонунчилик киритилган ўзгаришларга мувофиқ, автомобиль транспортли соҳасида фаолият юритувчи кичик корхоналар ходимлари сонини 25 тадан 50 тагача оширган ҳолда кичик бизнес субъектларига берилган имтиёз ва энгилликлардан фойдаланиш ҳуқуқи берилди.

Фаолиятини юритиш жойидан қатъи назар бензин, дизель ёқилғиси ва суюлтирилган газ, шунингдек, алкоголь ва тамаки маҳсулотларини сотувчи корхоналар учун 2016 йилдан бошлаб ягона солиқ тўлови ставкаси унификация қилиниб, товар айланмасига нисбатан 4 фоиз микдорда белгиланди. Жорий йилнинг 1 январидан бошлаб норуда қурилиш материалларига (цемент, оҳак, гипс ва бошқа маҳсулотлар хомашёси) ер қаъридан фойдаланганлик учун солиқ ставкалари бирхиллаштирилиб, ягона 5 фоизлик ставка белгиланди. Кириш қилинмаган товарлар учун қўлланиладиган молиявий жарима, 2016 йил 1 январдан бошлаб, ушбу кириш қилинмаган товарлар суммасининг 100 фоизи ўрнига 20 фоизи микдорда ундирилиши белгиланди, яъни 5 баробарга камайтирилди.

Жисмоний шахслар даромадларига солиқ юқини пайсантириш мақсадида 2016 йилнинг 1 январдан бошлаб жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғи ставкасининг иккинчи шкаласи (энг кам иш ҳақининг бир бараваридан беш бараваригача микдорда) 2015 йилдаги 8,5 фоиздан 1 фоизли пунктга камайтирилиб, 7,5 фоиз қилиб белгиланди. Шу жумладан, жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқнинг амалдаги ставкаси 15 фоизга индексация қилинди ва солиқнинг асосий ставкаси мол-мулкнинг инвентаризация қийматига нисбатан 1,5 фоиз микдорда белгиланди.

Якка тартибдаги тадбиркорларнинг фаолият турлари бўйича қатъий белгиланган солиқ ставкалари 2015 йил даражасида ўзгаришсиз қолдирилди.

Тадбир давомида солиқ маъмуричилигини такомиллаштириш мақсадида 2015 йил 31 декабрдаги Ўзбекистон Республикасининг “Солиқ ва бюджет сисъатининг 2016 йилга мўлжалланган асосий йўналишлари қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонуни билан Солиқ кодексининг 39 та моддасига ўзгариш ва қўшимчалар киритилганлиги хусусида маълумот берилди. Жумладан, жисмоний шахсларга мол-мулк солиғи ва ер солиғини тўлаш учун хабарномани уларга берилганлигини тасдиқлаган ҳолда топширилиши билан бир вақтнинг ўзида тўлов хабарномаси, солиқни тўлаб бериш тўғрисидаги талабнома вазифасини ҳам бажариши белгиланди.

Давлат солиқ хизмати органига камерал назорат натижалари бўйича аниқланган тафовутлар асосларини ёхуд аниқлаштирилган солиқ ҳисоботини тақдим этмаган солиқ тўловчиларнинг ҳисобварақлари бўйича операцияларни тўхтатиб туриш юзасидан судга ариза билан мурожаат этиш ҳуқуқи белгиланганлиги тўғрисида маълумот берилди.

Семинарда маърузачилар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 24 апрелдаги Фармони билан акциядорлик жамиятлари бошқарув ходимлари сифатида жалб қилинган хорижий мутахассисларни раббатлантириш бўйича берилган солиқ имтиёзларининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш мақсадида 2015 йил 29 декабрдаги “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонуни билан Солиқ кодексига киритилган ўзгариш ва қўшимчаларга мувофиқ акциядорлик жамиятлари бошқарув ходимлари сифатида жалб қилинган хорижий мутахассисларнинг олган даромадлари жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғидан озод этилганлигини алоҳида таъкидлаб ўтишди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати ва Қонунчилик палатаси, Молия вазирлиги ҳамда бошқа мутасадди вазирлик, идоралар масъули ходимлари иштирок этган кўргазмалар семинарда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида фаолият юритувчи тадбиркорлик субъектлари вакиллари томонидан берилган саволларга мутасадди ходимлар томонидан батафсил жавоблар берилди. Тадбирда шунингдек, солиқ мажбуриятларини ўз вақтида адо этиб келаётган мамлакатимизнинг барча ҳудудлари бўйича тақлиф қилинган намунали солиқ тўловчиларнинг бир гуруҳига Давлат солиқ қўмитасининг фахрий ёрликлари топширилди.

Бесамар кетган уриниш

Мақсудали ҚАМБАРОВ,
«Ҳақиқ»

Қатарда лавом эртаётган U-23 ёшлар ўртасидаги Осиё чемпионатида иштирок этган Ўзбекистон олимпия терма жамоаси гуруҳ баҳсидан нарига ўта олмади. Рио-де-Жанейро шаҳрида бўладиган олимпиада ўйинларига берилаётган йўланма учун курашга киришган Самвел Бабаян шогирдлари Жанубий Корея ва Ироқ олимпия терма жамоаларига мағлуб бўлиб, “қуруқ қўл” билан орта қайтадиган бўлишди.

Аслини олганда, саралаш ўйинларидаёқ барчаси ойдинлашиб қолган эди. Мазкур жамоамиз Бахтиёр Ашурматов бош мураббийлигида Бангладешда бўлиб ўтган саралаш баҳсларида Сурия, Хиндистон ва Бангладеш олимпия терма жамоаларига қарши баҳс олиб борган ва ушбу гуруҳда 6 очко билан иккинчи ўринни қўлга киритган эди. Бир қарашда унчалик кучли рақибларга дуч келмаган олимпия терма жамоамиз бошқа жамоаларнинг натижасига кўра омади келиб, ҳал қилувчи баҳсларда иштирок этиш имкониятини қўлга киритган эди.

Уша муваффақиятсизликдан сўнг мураббийлар штабида ўзгаришлар юз берди. Умуман олганда, охириги вақтларда олимпия терма жамоамиз “қўлма-қўл” бўлиб кетди — кетма-кет мураббийлар алмаштирилди. Табиийки, ҳар бир мураббийнинг футболга бўлган муносабати, қарши, фалсафаси ва тактикаси бўлади. Қатарга йўл олишдан бироз олдинроқ эса олимпиячилар Самвел Бабаянга ишониб топширилди. Аммо терма жамоа билан муваффақият қозонаётган мутахассис олимпиячиларимизни мусобақага етарли даражада тайёрлай олмади. Бу ҳолат илк ўйиндаёқ кўзга ташланиб қолди.

Осиё чемпионатининг финал босқичига қуръа ташлангандаёқ вакилларимизни олдинда жиддий рақиблар кўтиб тургани аён бўлган эди. Сабаби гуруҳимиздан жой олган Жанубий Корея терма жамоаси олимпиада ўйинларининг доимий иштирокчиси бўлса, ироқликлар мазкур турнирнинг амалдаги чемпиони ҳисобланишарди.

Илк ўйиннинг масъулияти жуда юқорилиги, бунинг устига рақиб Жанубий Корея олимпия терма жамоаси энгиллигини ҳисобга олсак, мусобақа вакилларимиз учун жиддий синов билан бошлангани таяин эди. Бу амалда ҳам ўз исботини топди. Дастлабки ўйинда футболчиларимиз корейликларга 2:1 ҳисобда мағлуб бўлишди. Бу ҳолат жамоамизнинг вазифасини янада огирлаштирди. Сабаби ўзингизга аён, вакилларимиз амалдаги чемпионни таслим қилиш ёки қамади дуранг натижа қайд этиб, сўнгги турда Яманни мағлуб этиши, Жанубий Кореяга “мухлислик” қилишларига тўғри келарди.

Ироқ олимпия терма жамоасига қарши кечган учрашув старти Самвел Бабаян шогирдлари учун муваффақиятли бошланди. Уйини бошлаб берган футболчиларимиз бир ўринидаёқ рақиб дарвозасини ишғол этишди. Бирок футболчиларимиз бўлимини омадли бошлаб, омадсиз яқуллашди. Илк сония-

ларда ўз дарвозасидан тўп олиб чиққан ироқликлар ҳужумга зўр беришди ва биринчи бўлимининг 38 ҳамда 44-дақиқаларида гол уриб, галабини ўз томонларига олдириб олишди. Хисобни тенглаштиришга уринган олимпиячиларимиз ўйиннинг 80-дақиқасига келибгина рақиб дарвозаси томон йўл топа олишди. Аммо орадан 4-5 дақиқа ўтар-ўтмас яна Ироқ олимпия терма жамоаси аъзолари ҳисобда олдинга ўтиб олишди. У ёнига ҳеч бўлмаганда ҳисобни тенглаштириш учун футболчиларимизнинг кучлари етмади.

Мана шу учрашувларда футболчиларимизнинг мусобақага бўлган тайёргарлиги етарли эмаслиги яққол кўзга ташланиб қолди. Чунки тўп оширишларда жуда кўплаб хатолар кўзга ташланиб турди. Футболчиларимиз тўпни эгаллади дегунча рақибларига олдириб қўяверилди. Натижа ҳам шунга яраша бўлди. Бундан ташқари, жамоани ўз ортидан эргаштира оладиган етакчи топилмади. Аслини олганда, мазкур жамоада жуда истеъдодли футболчилар ҳам бор эди. Бироқ на Игор Сергеев, на Жамшид Искандеров ва на Достонбек Ҳамдамов масъулиятни ўз бўйига олиб, жамоани ортидан эргаштира олмади. Шу ўринда бир-икки йил аввал ўзининг аjoyиб плеймейкерлик маҳоратини намойиш қилиб, ақли ва аниқ тўп узатишлари билан футболимизнинг эртанги юлдузи бўлиши мумкин, дея эътироф этилаётган Жамшид Искандеров узоқ вақтнинг жароҳат билан ўтказиб, формага кириб улгурмагани сезилиб турди. Шу сабабли ҳам вакилларимиз майдон марказида рақибларига имкониятни бой бериб қўйишди. Мураббийнинг ҳам хатоси аслида шунда бўлса керак. Турги, Ж.Искандеровнинг маҳоратига ишонами, аммо у узоқ вақтнинг “уйиндан ташқари ҳолат”да ўтказди. Ақсинча, ўтган мавсумда Тошкентнинг “Локомотив” клубида бошқа бир истеъдод эгаси порлади. Дарҳақиқат, мазкур футболчининг захирада қолдирилгани барча учун тушунарсиз ҳолатга айланди. Ваҳоланки, Икром Алибоев Осиё чемпионлар лигаси, миллий чемпионатимиз ва Ўзбекистон миллий терма жамоаси таркибида Эрон термасига қарши ўтказилган ўртоқлик ўйинларида ўзининг қандай маҳорат эгаси эканлигини кўрсатиб қўйганди. Шунингдек, Жалолиддин Машрапов ҳам ўтган мавсумда аjoyиб ўйин кўрсатиб, саҳоияти юқорилаб бараётганини исботлаганди. Бирок мураббий Жамшиднинг асосий таркибга лойиқ кўрди. Бундан ташқари, химоя чизимиздаги муаммолар муваффақиятсизликлар сабаби бўлди. Ҳар икки ўйинда ҳам химоячиларимизнинг ишонсиз ҳаракатлари панд берди. Қисқаси, муваффақиятсизликларнинг сабабини қидираман десангиз, етарлики топилади. Факт эса аниқ, бу сафарги уриниш ҳам бесамар кетди.

Гуруҳ баҳсларининг сўнгги турини шунчаки расмийлик учун ўтказишга мажбур бўлган вакилларимиз ҳеч бўлмаганда шу ўйинда галаба қозонишга ҳаракат қилишди ва Яманни 3:1 ҳисобида мағлуб этишди.

Ўтганларнинг охирига обод бўлсин

Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси шаҳар прокурорининг ёрдамчиси Анастоллий Тажибаевага онаси

Надежда ПАВЛОВНАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Наманган вилоят прокуратураси жамоаси вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи Алишер Усмановга акаси

Шарифжон УСМАНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилиш хавфсизлик гаровидир

Бош прокуратурада Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 24 декабрдаги 370-сон Қарори билан янги таҳрирда тасдиқланган "Йўл ҳаракати қоидалари"ни ҳамда 2006 йил 2 августдаги "Ўзбекистон Республикасида автотранспорт воситаларини ва шаҳар электр транспорт воситаларини бошқариш ҳуқуқини бериш, ҳайдовчиларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тартибини такомиллаштириш чоралари тўғрисида"ги 156-сон Қарорларнинг мазмун ва моҳиятини ҳамда ушбу қоидаларни қундалик ҳаётимизда тўғри татбиқ этиш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Бош прокуратуранинг барча тезкор ва техник ходимлари, шунингдек Олий ўқув курслари тингловчилари, Ички ишлар вазирлиги, Йўл ҳаракати хавфсизлиги Бош бошқармасининг масъул ходимлари иштирок этди.

Тадбирда йўл ҳаракати хавфсизлиги бўйича қонун ва ҳужжатлар йил сайин такомиллаштирилиб борилаётганини, "Йўл ҳаракати қоидалари"га муҳим ўзгаришлар киритилганлиги, бу эса фуқароларнинг хавфсизлиги ва саломатлигини таъминлашда муҳим омил бўлаётгани таъ-

Алишер ҲИДОЯТУЛЛАЕВ,
Бош прокуратуранинг ОЎК кафедра бошлиғи
вазифасини бажарувчи

кидлаб ўтилди.

Хусусан, ўзгартиришлар киритилган "Йўл ҳаракати қоидалари"да болалар ташилаётган транспорт воситаларига алоҳида эътибор қаратилган бўлиб, ушбу қоидаларга "Болалар гуруҳини ташкилий ташиш" атамаси киритилган. Шунингдек, соҳага ахборот-коммуникация технологиялари кенг жорий этилганлигидан келиб чиқиб, эндиликда йўл ҳаракати хавфсизлиги доирасидаги ҳуқуқбузарликларни автоматик тарзда аниқлаш амалиёти жорий этилди. Унга кўра, "фото ва видеофиксация" ибораси йўл ҳаракати қоидада ўз аксини топиб, маъмурий ҳужжатларда назарда тутилди.

Бундан ташқари, йиғилишда пйедалар йўлларда юрганда ўзлари учун ажратилган жойлардан кесиб ўтаётганларида диққатни жалғитиш техника ва буюмлар, жумладан, телефон, планшетдан фойдаланиш, видео кўриш, газета, журнал ва китоблар ўқинишнинг тақиқланиши белгиланиб қўйилганлиги қайд этилди.

Самарқандда Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги "Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Қонуни лойиҳаси муҳокама-сига бағишланган йиғилиш ўтказилди.

Қонун лойиҳаси муҳокамада

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва маҳаллий Кенгашлар депутатлари, тегишли бошқарма ва идоралар мутахассислари иштирок этган тадбирда Президентимиз раҳнамалигида амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотларда инсон омилни кучайтириш, унинг манфаатларини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди. Муносиб меҳнат шaroити яратиш, меҳнатнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш борасида давлат томонидан қўрилаётган чора-тадбирлар аҳоли ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

— Янги таҳрирдаги қонун лойиҳаси мамлакатимизда миллий қонунчилигимиз такомиллаштирилиши ҳисобга олинган ҳолда, халқро қонун нормаларига мувофиқ қайта ишлаб чиқилди. — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Саҳобиддин Арзкулов. — Бунда халқро ҳуқуқнинг умумэтироф этилган принциплари ва нормалари, меҳнатни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги соҳасидаги Халқро меҳнат ташкилотининг конвенциялари ва тавсиялари инобатга олиниб, 20 дан ортқ давлатнинг таъриби ўрганилди. Қонун лойиҳасида ишчи-хизматчиларнинг меҳнат ҳуқуқи билан боғлиқ манфаатларини ҳимоя қилиш, иш жойларида етарли шaroитлар яратиш, зарарли меҳнат билан фаолият қўрсатаётган ходимларга белгиланган тартибдаги имтиёзлар яратилиши кафолатланиши ўз аксини топган. Махсус ваколатли давлат органи ҳамда бошқа органларнинг меҳнат шaroитларига риоя этиш устидан назорат қилинишини таъминлаш борасидаги вазифалари аниқ белгилаб қўйилган.

ЎЗА

Реклама

ASIA ALLIANCE
BANK

Банк фаолияти давомида миқозлар ишончига эришилиб, ўзининг кредит ва депозит портфели ҳамда капитализация кўрсаткичлари билан бошқа банклар орасида ўз ўрнига эга бўлди. Бугунги кунда корпоратив ва бошқа миқозлар учун тўлиқ молиявий маҳсулотлар маъмурига эга бўлган универсал банк ҳисобланади.

Мазкур молия муассасасининг мустақиллик йилларида юртимиз ижтимоий-иқтисодий ривожига, хусусан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка кўшган ҳиссаси катта бўлиб, айни вақтда ҳам давлатимизнинг қўллаб-қувватлаши билан бу йўналиш изчил ривожланишда давом этмоқда. "ASIA ALLIANCE BANK"нинг стратегияси кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни рағбатлантиришга қаратилган банк хизматларини кўрсатишга йўналтирилган.

Бундан ташқари, Банк ҳукуматимиз томонидан ҳар йили қабул қилинадиган давлат дастурларининг ижросини таъминлашга алоҳида эътибор қаратади. Дастурларда белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, сўнгги йилларда кредит маблағларининг асосий қисми кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка

йўналтирилган.

2015 йилда AT "ASIA ALLIANCE BANK" томонидан иқтисодийнинг реал секторига 499 млрд. сўмдан ортқ кредит маблағлари ажратилган бўлиб, унинг 335,6 млрд. сўмдан ортқ қисми кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга ажратилган. Ушбу кредит маблағлари ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш, қурилиш ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирилишига йўналтирилган.

Шуни таъкидлаш лозимки, банк стратегияси кўрсатиладиган банк хизматлари кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка, шу жумладан, аёллар тадбиркорлигини ривожлантиришга қаратилган бўлиб, бу аёлларни иш билан таъминлашга, оиланинг моддий ва маънавий ўсишига, аёлларни тадбиркорликка жалб қилишга хизмат қилади. Зеро фаол, ташаббускор, тадбиркор ва оқила аёл меҳнатидан бутун жамият манфаатдор бўлади.

2015 йилда Банк томонидан аёллар бошқараётган корхоналарга жами 27,37 млрд. сўм кредит маблағлари ажратилган бўлиб,

Ишончли ҳамкор

"ASIA ALLIANCE BANK" акциядорлик тижорат банки юридик ва жисмоний шахсларга кўрсатиладиган барча турдаги банк хизматлари бозорида мустаҳкам ўрин эгаллаб турувчи банк ҳисобланиб, ўзининг 6 йиллик фаолияти давомида ишончли ва барқарор ҳамкор сифатида намоён бўлган ҳолда улкан ютуқларга эришди.

шундан 421,2 млн. сўм миқдори коллежни битирган қизларга ўз тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш учун ажратилди.

Тадбиркор аёлларни қўллаб-қувватлаш мақсадида ажратилган банк кредитларининг асосий қисмини ишлаб чиқариш, сервис ва хизмат кўрсатиш соҳалари ташкил этади. Сервис ва хизмат кўрсатиш соҳаларига ажратилган кредитларга авиакасасалар, озиқ-овқат чакана савдоси дўконлари, умумий овқатланиш корхоналарини мисол қилиб келтиришимиз мумкин. Аёллар тадбиркорлигини ривожлантириш мақсадида жами коллеж битирувчиси бўлган 8 нафар қиз-

ларга ўз бизнес фаолиятини ташкил этиш учун микрокредитлар ажратилди.

Бунинг ёрқин ифодаси сифатида "SLASTYONA PLUS" масъулияти чекланган жамиятини келтириб ўтиш мумкин. "ASIA ALLIANCE BANK"нинг Шайхонтоҳур туман филиали томонидан "SLASTYONA PLUS" МЧЖга қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мақсадида, асбоб-ускуналар сотиб олиш учун 160 млн. сўм миқдорида кредит маблағлари ажратилди. Натижада корхонада янги иш ўринлари яратилди. Бундан ташқари, корхона қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйишдан ташқари, ярим тай-

ёр озиқ-овқат маҳсулотларини тайёрлаш ва сотишни йўлга қўйди.

— Ўз бизнесимни бошлаш учун AT "ASIA ALLIANCE BANK"нинг Шайхонтоҳур филиалидан кредит олдим, — дейди "SLASTYONA PLUS" масъулияти чекланган жамиятининг раҳбари Зиеда Разиқова. — Сармоя ҳисобида қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва ярим тайёр озиқ-овқат маҳсулотларини тайёрлаш учун сотиб олинган асбоб-ускуналар ва жиҳозлар оرزумини рўёбга чиқариш йўлида менга улкан имконият яратиб берди. Бугунги кунда жамиятимиз томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ўз миқозларини топмоқда. Келажакда фаолиятимни янада кенгайтиришимда, бундан катта ютуқларга эриша олишимда менга ушбу банк суянчқ бўла олади, деган фикрдаман. Ва шу билан бир қаторда, AT "ASIA ALLIANCE BANK"ка ўз миннатдорчилигимни билдириб, ҳамкорлигимиз яна узоқ йиллар самарали давом этишига тилақдошман.

Хулоса қиладиган бўлсак, AT "ASIA ALLIANCE BANK"нинг устуворлиги доимий равишда банк хизматлари сифатини ошириб бориш, миқозлар ишончини оқлашдан иборатдир.

Банк матбуот хизмати

Хизматлар лицензияланган

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:

Hakimboy HALIMOV
Gulnoza RAHIMOVA

Baxtiyor NAZAROV
(Bosh muharrir o'rinbasari)
Kamoliddin ASQAROV
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahoq
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,
Faks: 233-10-53,
233-64-85

E-mail:
huquq@huquq-gazeta.uz

Gazeta haftaning payshanba kuni chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqiriz
qilinmaydi va egalariга qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan
farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko' chirib
bosish faqat tahririyat ruxsati bilan
amalgа oshiriladi.
□ — tijorat materiali.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma s-4947. 42 241 nusxada bosiladi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida teriladi va
sahifalandi. «HUQUQ» nashri matbaa maketi.
Navbatchi muharrir: M.DUSIYAROVA
Sahifalovchi: S.BABAJANOV
Navbatchi: O'.DEHQONOV

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyat matbaa ijodiy uyida chop etiladi.
Korxonа manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot
va axborot agentligida
2009-yil 12-oktabrda
0188-raqam bilan
ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617

9 772010 761004